

MAGYAR BANYÁSZ LAP

Az egyedüli magyar bányászlap az Egyesült Államokban
75 East 10th Street

The only Hungarian Miners' Journal in the United States
New York, N. Y.

Published every Thursday by Martin Himler, Editor, at 75 E. 10th St., New York, N. Y.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at New York, N. Y. Under the Act of March 3, 1879.

Subscription Rates: United States and Canada One Year \$2.00. Abroad \$2.50

Még két bányát nyitnak a himlervillei magyarok.

KÉT MILLIÓ DOLLÁRRAL EMELTÉK A HIMLER COAL COMPANY ALAPTÖKÉJÉT. — A TOVÁBBI HALADÁST HATÁROZTA EL A RÉSZVÉNYESEK NAGY TÖMEGE. — MIT MONDTAK A NAGY EGYLETEK ÉS A SAJTÓ KÉPVISELŐI. — A NEM RÉSZVÉNYES MAGYAROK SZÁZAI TEKINTETTÉK MEG A TELEPET. — ÁLTALÁNOS ELRAGADTATÁS ÉS ELISMERÉS JELLEMEZTE A LEGNAGYOBB MAGYAR GYÜLÉST.

Junius utolsó hetében valóságos népvándorlás indult meg a különben csendes és néptelen kentucky-i hegyek felé. Százszámra érkeztek magyarok a kermiit állomásra, hogy onnan Himlerville-re menjenek. Mert az amerikai magyarság legfontosabb és legjelentékenyebb találkozási tartózkodási helye július másodikán Himlerville-en.

A közgyűlés napja július második volt, de már három-négy nappal előbb megérkeztek a vendégek, hogy alaposan szétismerjék és jól szemügyre vegyék a magyar bányászok bányáját.

A közgyűlés napján reggel félkilencor gyülekeztek a részvényesek és vendégek a bánya színházánál, hogy megnézzék a bánya gépeit munkában is. A bányászok százai nagy csoportokba verődve a legnagyobb elragadtatással és elismeréssel állították meg, hogy a vállalat felszerelése igazán a legmodernebb.

Az összetartás zászlaja.

Kilenc órakor kezdődött a közgyűlés a színház termében, az amerikai himnusszal. Utána lelkesülten és meghatottan énekeltek el a résztvevők a magyar himnuszt, mely után a színpadon legördült a bányászszászó a magyar bányászok jelvényével. A bányász a csákánnyal. Ebben a jelben kezdtek meg a magyar bányászok a tömörülést és a siker napján boldog éljenzéssel ünnepelték a zászlót, az összetartás és testvériséget zászlóját.

Himler Márton megnyitotta a gyűlést és üdvözölte úgy a jelenlevő részvényeseket, mint a szép számban jelenlevő vendégeket is. Azután felolvasták a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvét, melyet a közgyűlés hitelesített, valamint a jelenlevő részvényesek névsorát és szavazatát. A gyűlésen részben a jelenlevők, részben megbízások által 2795 szavazat volt képviselve.

Himler Márton elnök beszéde.

Azután Himler Márton elnök az alábbi beszédet ismertette a vállalat eddigi munkáját:

Igen tisztelt közgyűlés

Kedves részvényes testvérek:

Az Isten segítségével az amerikai magyar bányászok erejével és a velem együtt évek óta itt dolgozó munkástestvérek megfeszített munkájával és törhetetlen akaratával felépítettük az Önök bányáját.

Érthető örömmel adom át Önöknek ezerötszázunk acélból öntött, és konkrétba épített vágyakozását és reményességét, és arra kérem

mindannyiukat, hogy ezen a mi nagy örömmünepünkön szíveskedjenek a társaság vezetését úgy látni el utasításokkal, hogy a vállalatot ezentúl is mindenben az Önök akaratára szerint vezethessék.

A magyar faj és a magyar nemzetség szeme rajtunk van a mai napon, de minket figyel Amerika minden bányatársasága és a világ minden bányásza is, amelynek sikere vagy sikertelensége, jó vagy rossz sorsa behatással lesz a magyarság számára is; de behatással lesz Amerika bánya iparára is alaposan.

Önök mind ismerik ennek a vállalatnak a történetét, mert a történetet Önök csinálták.

Meg kellett küzdenünk a rossz-akarattal.

Önök emlékeznek rá, hogy mikor százezeren kibontottuk azt a zászlót, amire a magyar bányász rajzoltuk jelképen, milyen nehézségekkel kellett megküzdenünk.

A sokszor csatlakozott és sokszor megszalott amerikai magyarság nemcsak közönnnyel, de meglehetősen gunnyal és rossz akarral szemlélte a vállalkozást és maguk a bányászok is csak félve és idegeikre mertek rágonodni a társaság sorsára.

Összintén mondhatjuk, hogy maguk az első részvényesek sem hittek mindannyian, hogy négy évi küzdelem és munka ilyen hatalmas alkotást eredményez és sokan talán inkább jóakarattal, mint hittel adták a pénzüket a vállalathoz.

Három és fél év munkája, három és fél év váltakozó szerencsése és ennek a nagy építkezésnek hosszadalmas volta szintén sok okot adott arra, hogy az amerikai magyarság közönye és hidegsége gyannuvá fokozódjék s hogy részvényeseink egy meglehetősen nagy része is eleséggedjen.

Sem az amerikai magyarság, sem részvényeseink tömege nem lehetett tisztában azokkal a nagy akadályokkal, amelyekkel küzdünk kellett és amelyekkel megküzdöttünk.

Nem látta azt senki más, csak a telepen dolgozó testvéreink, és nem ismerté azokat igazán csak társaságunk igazgatósága.

Az első bánya.

Az első bányánk történetét ismerik Önök mindannyian.

Kis társaságot csináltunk, kis bányát vásároltunk, hogy kipróbáljuk a terveinket, hogy megismerjük önmagunkat és megtanuljuk a co-operációt, az összeműködés tudományát.

Sokat küzdöttünk abban a bányában.

Talán a Gondviselés akarta úgy, hogy az első bányánk különösen nehezen dolgozható, különösen drágán munkálható bánya legyen, hogy annak sikeres művelése után ne maradjunk kétségben a saját erőnk irányában.

Sem előttünk, sem utánunk nem nagyon boldogulnak abban a bányában a tulajdonosok, de mi a nehéz viszonyok dacára elég szép eredményt értünk el ott is, és ez az eredmény mindenképpen feljogosított bennünket arra, hogy igazi terveinket megvalósítsuk és hozzá fogjunk egy nagy magyar bánya, egy nagy magyar otthon felépítéséhez.

Másfél évet eladtuk a bányát, hogy minden erőnket ide összpontosíthassuk és két esztendeje, hogy hozzá fogjunk ennek a bányának a megcsinálásához.

Tudták Önök mindannyian, hogy sok és nagy akadályai vannak a munkánknak, de messziről nem láthatják, hogy mindent megteszünk, amit emberek tehetnek és hogy nap-nap után előre jutottunk egy lépéssel a mai nap felé.

Az akadályokkal nem törődöttünk, mert tisztában voltunk mi is, és tisztában voltak azzal Önök is, hogy minden küzdelmet és minden befektetést megérdemel elsőrangú, könnyen bányászható és nagy mennyiségben lefoglalt szénünk, amelynél jobb kevés van ebben a hatalmas országban.

Szűz területen fogtunk a munkához és az első feladatunk az volt, hogy bekapcsoljuk az ország forgalmába Martin Countyt és vele a bányánkat.

A vasuti hid felépítése.

Önök hallottak róla, hogy milyen nagy munka volt vasuti hidunk felépítése, de nem tudták, hogy mennyi akadályba, mennyi elháríthatatlannak látszó nehézségbe ütközött annak felépítése.

Mikor a munkálatokat itt megkezdjük, a vasuti mérnökök számítása szerint százötvenezer dollár mutatkozott szükségesnek a Tug River áthidalásához.

Ezt a százötvenezer dollárt nem nekünk kellett adni. Kermit-Warfield Bridge Company néven részvénytársaság alakult s a szükséges százötvenezer dollár alapítókét azonnal aláírták azok az emberek, akiknek itt szénföldjeik vannak, valamint a Himler Coal Companyval együtt még három bányavállalkozás. Nekünk meg egyezés szerint huszezer dollárral kellett részt vennünk a hidépítésben.

Abban az időben úgy terveztük, hogy a hid nyolc-tíz hónap alatt épülhet fel.

Négy hónapi munka után, miközben mi a bányát megnyitottuk és abban dolgozni kezdtünk, rájöttek a mérnökök és az építők, hogy a hidat sem százötvenezer dollárból, sem tíz hónap alatt nem lehet megcsinálni.

Tízennyolc lábbal a víz színe alatt kétalajra számítottunk s mikor ebbe a mélységbe leértünk, kö helyett futóhomokra találtunk. Futóhomokra pedig sem vasuti hidat, sem ezt a vállalkozást nem lehetett építeni.

Harmínckét-negyven lábnyira kellett a víz alá mennünk, míg kő-alapot találtunk a vasuti hid pillérjeinek és ez a munka hosszadalmas is, költséges is.

Már a tavalyi közgyűlésünk alkalmával tudták Önök, hogy a hid munkálatai hosszú időre nyultak és nyulnak, s azt is tudták, hogy nekünk huszezer dollár helyett negyvenezer dollárt kell befektetnünk a Kermit-Warfield Bridge Company vállalkozásba, amelynek költségeit akkor a vasutársaság mérnökei kétszáz ezer dollárra becsülték.

Csak később, a tavalyi közgyűlésünk után jöttünk rá, hogy a Buck Creeken átvető kis hid is csak 16 láb mélységben talál kő-alapot, s csak decemberben fódözött fel, hogy a nagy hidunk utolsó. Kentucky oldalán lévő pillérje még a többinél is mélyebbre nyulik majd le, ami a munkát újabb tíz héttel tolt ki, a költségeket pedig újabb tízezerrel emelte fel.

Igy történt, hogy tíz hónap alatt felépítendő és százötvenezer dollárba kerülendő hid csak huszonkét hónap alatt lesz készen és hogy az a Buck Creeken áthúzódo kis hiddal és az összes vasut-vágányokkal együtt háromszáz ezer dollárba került.

Mikor decemberben az utolsó akadályokat fölföldöttük, a Kermit-Warfield Bridge Company több részvényesei képtelenek voltak az ő hozzájárulásukat fölemelni és a Himler Coal Company kénytelen lett volna százezer dollárt befektetni ebbe a vállalatba.

A vasuti hid megvásárlása.

Igazgatóságunk alapos megbeszélései és egyhangú határozata után akkor tettük meg társaságunk életében a legmerészebb és legsúlyosabb lépést, s megvettük az egész hidat társaságunk számára, hogy ha már ilyen óriási befektetést kell eszközölnünk, legalább kizárólagos urai lehessünk ezeknek a szénföldeknek.

Önök mindannyian megértik, hogy ez a lépés nem volt könnyű. Az érdeklét szénföldtulajdonosok és bányatársaságok tisztában voltak vele, hogy ha a vasuti hid

tisztán a miénk lesz, akkor az ő szénföldjeiknek és az ő bányáiknak a sorsa a mi kezünkbe kerül mindörökre.

Pénzt azonban nem tudtak adni s mikor mi visszautasítottuk a vállalat további pénzelsét, ha a részvények összességét meg nem kaphatjuk, mégis kénytelenek voltak a hidat a számunkra teljesen átengedni.

Ilyenfajta tárgyalásaink gyakrabban voltak, ilyen esetekben az is megtörtént, hogy a munkát is beszüntettük pár napra a hidon, hogy akaratunknak érvényt szerezzünk és ilyen esetekben különösen nehéz volt a helyzetünk.

A rémhír terjesztők.

Társaságunk részvényesei közt ilyenkor rémhíreket terjesztettek. A telepen dolgozó emberek is türelmetlenek voltak s én csak az igazgatóságnak, de néha — őszintén megvallva — még nekik sem mondhattam meg ilyen intézkedéseknek a tényleges okát.

Ilyen üzleti küzdelmekben sokat részünk volt, s ezeknek a küzdelmeknek a nyomát néha látták, néha nem látták a részvényesek, s különösen az itt dolgozó munkások, emberek, de én felvilágosítást nem adhattam, amíg egy-egy ilyen kérdés végleges elintézését nem nyert.

Beláthatja minden részvényesünk, hogy hasonló dolgokat nem lehet és nem szabad nyilvánosan, százak vagy ezrek tudtával intéznünk, és meg kell szoknia mindenkinek, hogy az ilyen vállalat különbözik a magyar egyletektől, ahol mindent nyilvánosan csinálnak, mert üzleti érdekellenetké nem létezik.

Ezekkel a különböző pénzügyi és másfajta intézkedésekkel sikeresen intéztük el, hogy a vasuti hid a miénk s bár még a Kermit-Warfield Bridge Company létezik, annak minden egyes részvénye a mi társaságunk tulajdona. Az ügyvédek jelenleg dolgoznak a hid-társaság teljes felosztásán, amikor a hid és a vágányok a Himler Coal Company nevére kebelezendők be. Elintéztük így azt is, hogy a közeli szénterületek jó részét kényszerültek nekünk adni, s ezt nem értik volna soha el, ha terveinket előre kidobtuk volna.

Mikor ennél a tárgynál tartok, itt kell megmondanom, mert itt érik meg a részvényeseink a legjobban, hogy ilyen részvénytársaság ügyeit évközben tisztán és kizárólag csak az igazgatóság intézheti és olyan bizalommal kell az igazgatóság irányában lenni minden részvényesnek, mint amikor ilyen intézkedéseket megkövetelnek.

Megtehetik ezt a részvényesek, mert az igazgatóságot önök választják s mert azok felelősek a munkájukért és az intézkedéseikért.

Hogy a hid átvételénél a pénzügyi részeit miként intéztük el, arra rá fogok térni jelenlegi pénzügyi helyzetünk tárgyalásánál.

A bánya felépítése.

Amíg egyrészt el voltunk foglalva a hidépítés és a hidfinanszírozás munkájával, nem hagyhattuk abba egy pillanatra sem a bánya építés munkáját, mert azt akartuk, hogy mikorra végre megnyílhat az útjaink, készen legyünk, hogy a szén utnak is indultsuk.

Természetesen, hogy vasut nélkül az építkezés nehézség és költséges volt, de az idővesztés és a legköltségesebb s nem akarhattuk, mert tudtuk, hogy Önök sem akarják, hogy a bánya építéséhez csak mostanában fogjunk hozzá.

Amilyen gyorsan tudtuk, leverjük a levegő-aknát és azon keresztül már rég szén bányászunk naponta huszonnégy órát, mikor a bánya főbejáratát vájtuk a kőbe.

Tavalyi közgyűlésünkön tudtuk már Önökkel, hogy a bányát a legtekélyesebb felszereléssel szándékszunk ellátni és most megtehetjük, hogy ezt megtettük-e.

A bánya felszerelése, a tipli.

Dampunk és tiplink az utolsó szó a bányafelszerelés technikájában, és a bányában található vágógépek, motorok, bányakocsik mind a legjobbak és legtekélyesebbek, amiket ma kapni lehet. Igaz, hogy a beszerzési árunk a legmagasabb is.

Az Önök igazgatósága arra számított, hogy bármilyen küzdelmek árán is, de úgy szereljük fel ezt a bányát, ahogy a nagytőkével rendelkező kapitalista-vállalatok képesek arra, mert velük kell versenyeznünk, mikor a szénünket eladjuk és nekünk is olyan olcsón kell ezt kitermelnünk, mint nekik, hogy a versenyt bírjuk.

Bányánk építése és felszerelése alatt, s különösen mikor már látták a közel és távolvidék társaságai, hogy a mi terveink nem álmok többé, de valóságok, többször tettek arra kísérletet, hogy bennünket utainkon megállítsanak, s hol pénzért kérték a bányánkat, jó árat ígérve, hol más utakon igyekeztek terveinkben gátolni bennünket.

A villanyerő bevezetése.

Múlt évi közgyűlésünkön azt ígérték Önöknek, hogy a villany-társaság le fogja a vonalát hozni

a bányákig és venni fogjuk a villanyt az üzemünkhez.

Mikor elérkezett az ideje, hogy ez megtörténjék, a villany-társaság, amelynek fő részvényesei leginkább a vidék bányatulajdonosai, elég súlyos és addig nem említett feltételekhez kötötte a vonalát lehozatalát.

Azt kérték tőlünk, hogy előlegezzük az ehhez szükséges hatvan ezer dollárt, vagyis mi adjunk nekik pénzt hozzá, hogy nekünk az árjukat eladhasssák.

Mikor azután erre is hajlandók lettünk volna talán, vagy legalább mikor azt hitték, hogy erre már hajlandók vagyunk, akkor tudatták velünk, hogy nem képesek idejében idehozni a vonalakat, s minden módon arról győződünk meg, hogy a villanykapcsolatban mindenre számíthatunk, csak segítségre és jóakaratra nem.

Ilyen körülmények között természetesen, hogy abbahagytam a tárgyalásokat, és hozzá láttam, hogy építsük fel a saját villanyfejlesztőnket.

Igazgatóságunk ismét nehéz helyzetben volt, mert alapítónknak nem volt elegendő egy nagyobb villanyfejlesztőre, viszont tisztában voltunk vele, hogy ha huszharmincezer dollár költséggel kis telepet állítunk fel, az egy-két év alatt hasznavehetetlen lesz, mert nem ad elegendő erőt az üzemünkhez.

Mint mindig, ha a társaság jövőjéről volt szó, ebben a kérdésben is úgy egyeztünk meg végül egyakarattal, hogy nem a jelenre, de a jövőre leszünk csupán tekintettel, és akármilyen erőfeszítéssel, nagy villanyfejlesztőt állítottunk fel.

Hogy épült fel a villanyház.

Igy építettük jelenlegi villanyházunkat, amely a jelenlegi létező legmodernebb és legtekélyesebb kazánokkal és villanyfejlesztőkkel van ellátva, s így rendezkedtünk be magas feszültségű, 2300 voltos villany fejlesztésére, amit könnyebben és kevesebb költséggel lehet messzire vezetni, mint a 250 vagy 500 voltos alacsony feszültségű áramot.

Jelenleg 600 lóerőnyi gőzt fejlesztünk, de kazánjaink úgy vannak építve, hogy a meglévő hat-száz lóerős kazánok gőznyomását felemelve, ezer lóerős gőzrel tudunk rendelkezni további kazánok nélkül.

Mégis úgy építettük a boilerházat, hogy abban meg ugyanennyi új kazánt tudjunk idővel elhelyezni, ha annak a szüksége a jövőben jövőben felmerülne.

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

Munkahirek

John Kutellak testvér Lynch Ky.-ből a következő sorokat küldte be. A United States Coal and Coak Co. telephén állandóan, éjjelnappal dolgoznak, mind a hat napon keresztül. A bánya szlopos, a szén 3-4½ suka magas. Néhol előfordul víz, a bánya egyik oldalában kevés a gáz, a másik oldalán azonban már több. Lejárókö van elegendő, karbájd lámpával dolgoznak. A szénat masina vágja és kárészámra fizetnek, egy kárért 128-136 centet. Szerencsétlenség nagyon sűrűn történik és a munkásokkal nem bannak elég jól. A lakás és élelmiszer nagyon drága. Munkásokat állandóan vesznek fel de fentiekre való tekintettel Kutellak János testvér nem ajánlja ezt a helyet a magyar bányászoknak.

Van Voorhis, W. Va. A Rosedale Coal Co. telephén. — amint Papp János testvér közli velünk — jól megy a munka. Hat napot dolgoznak itt is egy héten. A bánya egyenes és a szén itt 6 suka magas. Néhol a hatingben van víz, de azonnal kiszivattyúzzák. Gáz nem fordul elő, lejárókö nincsen. Karbájd lámpával dolgoznak. A szénat masina vágja. Vegyes mérés van. Hetingbe fizetnek 64, rumba 62 cent. Szerencsétlenség mostanában egyáltalában nem fordult elő. A munkásokkal jól bannak. Élelmiszer ára olyan, mint másutt. Munkásokat csak igen ritkán vesznek fel. Egy kissé későbbre Papp Lajos ajánlja ezt a helyet a magyar testvéreknek.

Renton, Pa. Ezen a vidéken nagyon rosszak a munkaviszonyok.

Starford, Pa. Horváth István testvér azt írja innen, hogy a munkásokkal nem úgy bannak, ahogy ígéri és különösen télen nagyon rosszak az állapotok, amikor a káré tele van hóval. Horváth István testvér azt tanácsolja, hogy ezt a helyet kerülje minden magyar bányász.

Point Mariont, Pa. Bizik János testvérünk írja, hogy a bánya, amelyben 3 dolgozik sztrájkban áll és a társaság szkebekkel dolgoztat. Már a lakásokat felmondták nekik és 30 napon belül távoznok kellene, de a szervezet megfellebbezte a dolgot és 90 napot kaptak a távozásra. Így hát a jelen körülmények között azt ajánlja, hogy a magyar bányászok ne vállalkozzanak itt sztrájk törő munkára.

Pageton, W. Va. A Page Coal and Coak Co. telephén gyengén halad a munka. Hetenként csak két három napot dolgoznak, azt is gyengén. A bánya egyenes. A szén 6 és 8 láb között váltakozik. Víz akad néhol, gáz azonban nincs benne. Lejárókö van, 3 inch-től 10 inchig. Karbájd lámpával dolgoznak. Van masina szán és pik szén is. Vegyes mérés van és masina után 1 dollár 95 centet, hedingbe két dollár, pik után hedingbe pedig 2 dollár és 20 centet fizetnek. Szerencsétlenség ritkán fordul elő és a munkásokkal elég jól bannak. A megélhetési viszonyok olyanok, mint másutt. Munkásokat mindig vesznek fel. Magyaroknak azonban mégsem ajánlatos ez a hely.

Decatur, Ill. A Decatur Coal Co. hónapokig tartó javítási munkálatok után ismét megkezdte a munkát. A társaság tiplijét gavanizált vassal fedték be és az alapépítkezést is alaposan kijavították. A bánya és a felszerelés is kitűnő állapotban vannak és már is pár napot dolgoznak hetenként.

Ellsworth, Pa. Az Ellsworth Colliers Co. No. 1. bányájában hat hónapig tartó szünet után ismét megkezdődött a munka. Kb. 500 munkás jutott munkához és hír szerint még újakat is fel fognak venni szükséghez képest. A termelt szén mind porrá őrlik és Buffal-

lőba küldik a melléktermékek gyárába.

South Scranton, Pa. Connel polgármester felfüggesztette a John Gibbon s Coal Co. ellen hozott munkatiltalmat és a bánya ismét megkezdte üzemét. Két Serantoni lakos panaszára tiltották be a bányát üzemét, de megállapodás történt a panaszos felek és a bánya között és így most már az üzemnek semmi akadályja nincs.

Connelville, Pa. Connelville és vidéken a munkaviszonyokban nagyobb szerű változás nem állott be. A kocsz kályhák kevés kivétellel mind szünetelnek.

Sand Run, W. Va. A Stone Coal Co. pár napon belül meg fogja kezdeni üzemét ujonnan nyitott bányájában. A bánya megnyitási munkálatai hír szerint már folyamatban vannak.

Glouster, O. Rényi Márton testvérünk írja egy levelében, hogy a drakesi bányában nem jól megy a munka és hetenként csak egy napot dolgoznak mostanában. Nem is lehet tudni egyelőre, hogy mikor indul meg jobban a munka, de ha jobbakk lesznek a viszonyok újból jelentést küld be hozzánk.

INDIANIAI BANYATULAJDOSOK A KARMÁNY ELLENŐRZÉSE ELLEN.

Indiana állam szénbányáinak művelői majdnem egyhanguan foglaltak állást a szénbányászatnak tervbevétt állami ellenőrzésével szemben. Számos szenátornak és képviselőnek küldtek már távirati tiltakozást e tárgyban. Phil Penna, az indianiai puhaszénbányatulajdonosok egyesületének a titkára a következő táviratot intézte egyesülete megbízásából a Washingtonban székelő kongresszushoz: "Ellenzünk minden olyan intézkedést, amely akadályokat gördítene iparunk elé. Helyesebb, ha hareolunk és úgy veszünk, mintha legszentebb jogunkat lábba engedjük tiporni. Ebben a kérdésben beestelenség nélkül megadásról szó sem lehet."

SZÁNDÉKOZIK szülőhazájába UTAZNI?

Ha szülőhazájába visszatérésre gondol, a mi Hájó-jegy Képviseletünk nagyon értékes szolgáltatást ajánlja úgy utazási engedély és utlevél beszerzésére, mint hajójegyek biztosítására és minden más szükséges intézkedés elrendelésére. Mi az összes hajó-vonalakat képviseljük. Ugyiszintén szolgálatára és segítségére vagyunk, ha bármely rokonát akarja ide hoztatni az 6-házából. Mi az anyanyelvén beszélünk

Mellon National Bank

Hájó-jegy Képviselete

(J. J. McCORMICK & CO.)

405 FIFTH AVE.,

PITTSBURGH, PA.

Az ipari pangás okai

Most már egyre többször és többször hangzik el az a vélemény, hogy az amerikai ipar és kereskedelem fellendülése szoros összefüggésben van az európai helyzettel és mindaddig, míg az óvilág rendbe nem jön, nem lehet szó arról sem, hogy Amerika üzleti és ipari élete megint normálissá váljon.

Amerika mindig többet termelt és többet gyártott mint a környéire szüksége van, az csak természetes tehát, hogy a többlet termelésére piacot kellett találnia és Európa mindig jó vásárlója volt az Egyesült Államoknak a multban, volt tehát állandóan egy lelakódó piaca, melyen minden feles termelése elkelt.

A helyi fogyasztás nem elegendő az ipari és kereskedelmi élet rendes mederbe tereléséhez. Érdekes jelensége a mostani válságnak az is, hogy a fogyasztók még mindig tartózkodnak a nagybolszerű vásárlásoktól. Sok ipari cikknek lement az ára, ha nemis annyira, mint a miyenek a háboru előtti árak voltak, de még sem kérnek most már például ruhákért olyan lehetetlenül magas árakat, mint a háboru alatt. Ennek dacára a fogyasztók nem vásárolnak és ez a magatartásuk egyöntetű, majdnem minden áru és ipareikkel szemben.

A háboru tartama alatt annyira bele nevelték az amerikai népbe a vásárlástól való tartózkodást, a takarékoskodás tulságba hajtását, hogy még most sem tudta teljesen levetni és még azok sem vásárolnak, akiknek van pénzük, akik dolgoznak és akiket az ipari pangás egyáltalában nem érintett sem vagyoni sem kereseti viszonyaikat nézve.

A vásárlási ereje Amerika lakosságának azonban még sem esökkent meg annyira a nagy munkátlanlanság dacára sem, hogy érthetővé és elfogadhatóvá tenné ezt a nagy vásárlási iszonyt. Ha nagyon oleon például árveréseken kerül valami eladásra, akkor a vevők még mindig megjelennek, ami azt jelenti, hogy pénz van, csak a vásárlási kedvet nyomják el mesterségesen azok, akiknek vásárolniuk kellene, hogy az országot átsegítsék a jelenlegi nehéz hónapokon.

A legujabban érkezett kimutatások szerint az Egyesült Államok ipari, földmívelési és kereskedelmi élete egyáltalában nem mondható leromlottának. Ezt mutatják az alábbi jelentések is.

A gyapot termés a délen ezidén nem lesz olyan fényes, mint a mult esztendőben, a szárazság sokat ártott, de életneműben kiválóan elsőrendű termést várhat Amerika.

A tengeri termés az eddigi jelekől következtetve szintén rekordot törőnek ígérkezik. Rizsben már némi esés várható.

Az élőmarha állomány kitűnő karban van és a szaporodás megfellelő. Leszállt a lábasjószág ára is tetemesen, de a farmerek mégis tartózkodnak a vásárlástól, mert még nagyobb árasztást remélnek.

A gyümölestermést illetve annak nagy részét az ideai korai fagy alaposan megdermesztette, kivételre kevés került, de a helyi piacot ellátta a megmaradt termés is. A citrom termés viszont kitűnő volt, számoea szintén termelt elegendő.

A tejiparban emelkedés volt észlelhető, az árak estek, ami viszont a farmereket teszi tartózkodóvá, akik attól tartanak, hogy még mindig nem ért véget az árak esése és nem vesznek semmi újat. A dohány termés várakozáson felül sikerült.

Az építkezésben még mindig nem mutatkozik semmi haladás. A lakásszükség szerte az országban mindenütt nagy, még a legkisebb bányaplézekben is egyre-másra telepítik be az egy családok házaiba a kettős családokat helyszűke miatt, de építkezni nem ak-

nak, mert az építkezési anyagok árában lényegesebb esőkkenés nem állt be és még azok is várnak otthonaik megépítésével, akik telkeiket már évekkal ezelőtt vették meg és fizették ki.

Az auto iparban emelkedés volt tapasztalható. A bór iparban azonban esend van, az árak estek, de kereslet nincsen ennek dacára sem. Az acél és fém iparban nagy a lanyhaság, a gyárak és kohok csak féldőt dolgoznak, vagy egyáltalában beszüntették az üzemet, a vasuti javító műhelyekben is esend van.

A szövő iparban valamivel javult a helyzet, a cipőiparban szintén.

A bányaipar jelen helyzete különben az egész ország ipari állapotaának hűségese képét adja. Szén, fém, ásványtermék van elég, de nincsen kereslet és a szénpiac talán soha sem volt olyan lanyha mint mostanában.

A gyáriparban tapasztalható lanyhaság természetesen megfelelő módon befolyásolja a szénbányászatot is és hiába hangzanak el nap nap után a napi sajtóban figyelmeztetések, hogy a széno-gyaszotk gondoskodjanak már most téli szükségleteikről, a szénpiac lanyhasága változatlan és ez az idény megkezdésével ismét nagy zavarok, vasuti szállítási nehézségek és általában szénínség várható Amerikában, ha a fogyasztók egy-kettőre meg nem változtatják eddigi magatartásukat és nem sietnek a bajban lévő bányaipar segítségére rendelkezéseikkel.

West Virginia az egyetlen bányászati központ, ahol a piac megfelelő, mert exportra sok szén rendelnek az ottani bányáktól.

A fenti általános vonásokban megfestett kép Amerika ipari és földmívelési helyzetéről egyáltalában nem komor, sőt a legjobb reményekre jogosít fel, nincsen semmi ok a kétségbeesésre, de természetesen mint mindenütt, úgy itt is kooperációra van szükség, ha a vevősztrájk tovább tart, akkor Amerika ipari és kereskedelmi életének fokozatos fellendülését sem várhatjuk egyhamar, mert abba még jó idő fog betelni, amíg a teljesen beteg európai államok képesek lesznek Amerika gyártmányait megfizetni. Hiszen még a háborút megelőző időkben is drágálták az amerikai cikkek árait, mert a dollár és az európai pénz között az egyiséget véve alapul nézték a különbség, a mai valutaris különbségek mellett azonban az amerikai árak egyszerűen megfizethetetleneknek tűnnek fel minden józanul gondolkodó európai kereskedő vagy gyáros szemében.

NEM TUDJA A BANYÁSZ-LAPOT NÉLKÜLÖZNI.

Igen fizstelt Szerkesztőség!

Itt küldöm a Magyar Bányászlap előfizetési árát a két dollárt. Nem vagyok ugyan már bányász, mert visszatértem a régi foglalkozásomhoz, de a lapot nem tudom nélkülözni. Régi olvasója vagyok az ujságnak és a bányászokhoz köt a sok bányásztestvér is, akiket bányásztkodásom alatt megismertem és megszerettem.

Nem régen hagytam ott Wardot, W. Va. és nem volt alkalam minden egyes magyar bányásztestvértől buesnt venni. Ez uton mondok tehát nekik Isten-hozzádot és kívánom, hogy mindegyiknek siker koronázza nehéz munkáját.

Isten velük

Klovács József,
Perry, O. Post Office.

Külföldi Magyarság

a külföldi Magyarok Szövetség hivatalos lapja. Előfizetési ára egy évre 4 dollár. Kiadó: hivatal: Budapest IX. Lónyay-utca 17. Ha még nem jár önnek rendelje meg.

Az olvasók köréből

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Becses lapjának legutóbbi számában megjelent cikkre vonatkozólag, amely arról szóltott, hogy Alabamában leszállították a bérket, szíveskedjék megengedni, hogy hozzászóljak és tudassam Önnel a hír valóságát. Alabamában valóban leszállították a bérket, azonban ne tessék himni, hogy ez azért történt, mert talán a viszonyok megjavultak volna, hanem éppen a rossz viszonyokat kihasználva csökkentik a bányatulajdonosok, az amugy is alacsony béréinket. Tessék utána nézni kedves Szerkesztő ur és meggyőződhetik róla, hogy az egész Egyesült Államokban Alabamában fizetik a legrosszabbul a bányászokat, úgy, hogy aki csak teheti, kénytelen innen más vidékre költözni. En Royaltanban, Illinois dolgoztam és a mi bányánkhoz százzsámra érkeznek, lerongyolódott bányásztestvérek Alabamából és így tudom, hogy milyen rettenetek ott a viszonyok. Csak a jó Isten a megmondhatója, hogy mennyit áldoztak az illinoisi bányásztestvérek az Alabamában sinylődő magyar bányásztestvérekért, segélyt, jótékony vasuti jegyet küldtünk több mint 75 család számára, hogy el tudjanak menni onnan más vidékre.

Ez uton figyelmeztetek tehát jóindulattalug minden magyar bányásztestvért, hogy kerülje ezt a helyet, ha nem akar hasonló sorsra jutni.

Bányásztestvéri szeretettel

D. E. Pálfalvy,
Box 226, Royaltan, Ill.

IPARI BALESETEK.

Ipari balesetek okozzák évenként 20.000 ember halálát az Egyesült Államokban, mint az Amerikai Vörös Kereszt által összegyűjtött statisztikai adatok mutatják. 1918 az utolsó év, melyről pontos adatok voltak beszerezhetőek, mely évben minden 10.000 amerikai munkás közül hét halt meg ipari baleset következtében. Az ipari balesetek egy év alatt csaknem felannyi áldozatot követeltek, mint amennyi amerikai elesett a világháboruban.

Az összes iparágak közül a szén és vasbányaiparban volt a legtöbb halálos baleset, ahol minden 10 ezer munkás közül 33 halt meg baleset következtében. Csak magában a szénbányákban 2500 ember szenvedett halálos sérülést 1918-ban. A Bureau of Mines adatai szerint az utóbbi hét év alatt átlagosan négy ember vesztette el életét minden egy millió tonna szén bányászásánál. A vasbányákban dolgozott munkások egy negyedrésze szenvedett kisebb-nagyobb sérülést az év folyamán.

Évenként átlag 10.000 ember sebesült meg kőbányákban 1913-1918 közötti öt évben. Csekély esőkkenés mutatkozik 1919-ben a Bureau of Mines adatai szerint a kőbányamunkások halálos és kevésbé súlyos baleseteiben. 1919-ben minden ezer kőbányamunkás közül 144 sérült meg, míg 1918-ban 147 baleset esett minden ezer munkásra.

A vasutak és más közlekedési vállalatok szolgálatában közel két millió ember áll az Egyesült Államokban. Ezek közül minden 10 ezerből 19 halt meg munka közben történt baleset következtében. Noha az előbbi évekhez képest csökkent a halálos balesetek száma, mégis 1918-ban 3500 vasuti és közlekedési alkalmazottat ért halálos baleset.

A halálos baleseteknél kívül hozzávetőlegesen 1919-ben 3.400.000 munkás lett munkaképtelen hosszabb-rövidebb időre balesetek következtében, vagyis naponta 11 ezer. Ez alatt az év alatt 680.000 munkás nem dolgozott négy hétnél hosszabb ideig ipari baleset alkalmával szenvedett sérülés miatt.

HIMLER STATE BANK

HAJÓJEGYEK minden vonalra

Kihozatali, Közjegyzői és hazai ügyeket pontosan intézünk el.

Minden ügyben készséggel szolgálunk tanácssal és felvilágosítással

WARFIELD, KENTUCKY

BANKETÉJENEK Nem talál jobb bankot mint a bányások bankját, ahol 8 százelek kamatot kap, pénzed mindenkor felvehető, és pénzed biztonságban állandóan tudnod van.

Az Első Magyar Kézimunka és Stempelő Gyár

INGYEN küld árjegyzéket INGYEN

HA PÉNZT AKAR MEGTAKARITANI,

kérje azonnal az árak árcsökkenése folytán a legujabban megjelent Árjegyzékünket: karton, szövet, flanel, selyem és vászon áruinról, valamint delin és selyem kendőkről.

Elsőrendű nagy Berliner gyapju kendők

Darabja \$3.50

Garantált D. M. C. színes pamutok.

CHAS. K. GROSS

KÉZIMUNKA ÉS STEPELŐ GYÁROS

8803 Buckeye Rd., Cleveland, O.

Közvetlen a bank mellett

VIZDESZTILÁLÓ (kisüst) vörös rézből, 5 gallonos ára 18 dollár. Vidékre csomagolási költség 2 dollár. SZESZ-MÉRŐ complete 3 dollár. A legjobb SÖR, maláta és hágai komló, egy adag, 5 gallon, vagyis 48 üveg sörré elegendő, ára 1 dollár 50 cent. Kapható különféle gyümölcslekvonot, gin, szilva stb.

JUHÁSZ ANDRÁS
693 S. Clinton St., Trenton, N. J.

FIGYELEM!

MAGYAR TESTVÉREK!
Ha Keystoneba jöttök, keressétek fel a CAFE CRISTALYT, hol tiszta szobánat és kitűnően elkészített magyaros ételeket kaphattok a legolesőbb árban.

Testvéri üdvözléttel

Kovács Imre és Csóka Péter

KEYSTONE, W. VA.

UNITED AMERICAN LINES

Közvetlen hajójárat

NEW YORK és HAMBURG

között. A legrovidebb ut Közép-Európa országaiba az alantli hajókkal:

S.S. S. "Mount Clay" Augusztus 4.

S. S. "Mount Carrol" (uj) Aug. 18.

New Yorkból a hajók a 86-ik kikötőből indulnak a North Riverből West 46-ik utcától

"ANSA" (Ex-Deutschland, a BAYERN) s "WUERTENBERG" (a hajók) június havában állnak a tengerhajózás szolgálatába.

2, 4 és 6 ágyas kabinok, dohányzók, ebédlők és sétálásra alkalmas fedélzetek állnak kizárólag a 3-4 osztályú utasok rendelkezésére.—Felvilágosításért forduljon bármely meghatalmazott ügynökhöz vagy a címre:

39 Broadway New York City

HAMBURG AMERICAN LINE

MAGYAR TESTVÉREK!

Ha Pocahontasra jöttök, keressétek fel kitűnő hotelomat és restaurantomat, ahol tiszta szobákat és kitűnő magyar ételeket kaphattok a legolesőbb árban.

Testvéri üdvözléttel

Jesztrebszky Mihály

POCAHONTAS, VA.

Külföldi bányahirek

BANYÁSZATI ÉS KOHÁSZATI SZAKISKOLA ÖZDÖN.

A Rimamurányi Vasművek igazgatósága azzal a tervvel foglalkozik, hogy Özdön a középiskolához hasonló bányászati és kohászati szakiskolát állít fel, amelyben a tanulók megszerezhetik azt a szakismeretet és általános műveltséget, amelyet az ipar mai fejlettsége minden egyes munkástól megkíván, de egyúttal meg lesz a lehetősége annak is, hogy azokból, akik a szakiskolát elvégzik, megfelelő gyakorlat után jó előmunkásokat és altiszteket válthassanak.

NEM MINDEN ANGOL BANYÁBAN SZÜNETELT A MUNKA.

Az angol bányász sztrájk ugyan már véget ért, de tévedés volna azt feltételezni, hogy a sztrájk tartama alatt Anglia minden bányája tétlenül állott. Skótszág egy nagy részében a bányászok egyáltalában nem mentek sztrájkba. A bányák minden nap dolgoztak és a bányászok meg voltak elégedve a keresettel a sztrájk tartama alatt is. Brora vidékén például, amely Skótszág legészakibb vidékén van, a bányák egy napig sem szüneteltek és csak természetes, hogy minden tonna szén azonnal elszállították, amint kikerült a bányából. A brorai bánya arról nevezetes különben, hogy egyik legrégebbi szénbánya Angolországban, mert már 1574-ben is bányásztak benne. Egyik tárnája kb. 100 esztendő és 300 láb mély. Még most is találunk benne újabb és újabb szénereket, melyek négy láb szélesek. 1872-ben kezdtek ebben a bányában a modernebb szénbányászatot s a munka azóta szakadatlanul folyik és több mint ezer embernek ad állandó megélhetést.

SZÉNINSÉG VÁRHATÓ KANADÁBAN.

C. R. Moore a Grand Trunk vasúttársaság igazgatója komolyan figyelmeztette Kanada lakosságát, hogy a következő télen széninség várható, ha csak nagyobb mennyiségű szén nem importálnak Kanadába. Ez év január és május 21-ike között az Egyesült Államokból 336.000 tonnával kevesebb szén hoztak Kanadába, mint 1920-ban. A kanadai termés oly kiváló volt, hogy a terméskétség elszállításával is nagyon igénybe lesznek véve, ami természetesen azt jelenti, hogy több szénre lesz szükségük és viszont kevesebb szén kocsit fognak majd az idény megnyitásával a szénfogyasztók rendelkezésére bocsátani.

GAZDAG ÉS SZEGÉNYEMBER SZÉNE.

Az Igazság hosszabb idő óta küzd mindenféle jegyrendszer ellen, mert meggyőződésünk, hogy csak a teljes szabadforgalom mellett kaphatja meg a fogyasztók közönség a ma még jegyrendszerhez kötött közszükségleti cikkeiket. Nem esőkkenti küzdelmünkbe vetett hitünket Rau Gottlob szénkománybiztosnak a szénjegy fentartása mellett érvelő egyébként tiszteletreméltó nyilatkozata sem, mert be fogjuk bizonyítani bányatulajdonosok, szénnagykereskedők és más illetékes egyének nyilatkozataival, hogy még a szénjegynek megszüntetése is a fogyasztók közönség javát eredményezné, mert csak így érhető el, hogy még a szegény ember is szükségletének megfelelő mennyiségben biztosíthassa oly sokat didergő családjának a téli fűtőanyagot. Ezeket lesgőezni kívántuk, amikor Rau Gottlob szénkománybiztos nyilatkozatát adjuk abból az alkalomból, hogy Budapest főváros közönségének téli fűtőanyag-ellátása ügyében, mint már jelentettük, ankétet tartottak a városházán és erről az értekezletről egy szűkszavú jelentést adtak ki. Értesülésünk szerint az értekezleten elha-

tározták, hogy felszólítják Budapest vagyosabb közönségét arra, hogy minden tehetősebb család mielőbb biztosítsa magának a téli fűtőanyagot. A felhívásban kiemelik, hogy a jelenlegi szabad forgalom mellett mindenki a tetszése szerinti mennyiséget vásárolhatja és hangsúlyozni fogja a felhívás, hogy a vagyosabb osztály szociális szempontból is vásároljon, mert így esetleg a szegényebb osztály olcsóbb áron jut a kellő mennyiségű fűtőanyaghoz.

Az értekezleten a főváros el akarta érni, hogy a szegényebb néposztály számára legalább napi öt kilogramm szén lehessen tartálékolni, azonban akciója ezideig sikerrel nem járt s kilátás van arra, hogy a téli fűtőanyag ellátása aligha lesz jobb a tavalyinál. Éppen ezért a téli szénellátás ügye miatt felvilágosításért fordultunk Rau Gottlob szénkománybiztoshoz, aki munkatársainknak erről a rendkívüli fontos ügyről ezeket mondotta:

A fővárosban tartott értekezleten én is résztvettem és ott a főváros ismeretes kérelmének tárgyalásánál kijelentettem, hogy a tehetősebb családokhoz intézendő felhívást a legnagyobb mértékben helyeslem. Sőt a magam részéről is megteszem a kellő intézkedéseket, hogy a felhívásban foglaltakat a vagyosabb osztály meg is szíveleje és aszerint cselekedjen.

A múlt télen hoztunk be porosz szén és ezt a belföldi árnál jóval drágábban a vagyosabb családoknak adtuk el, hogy ezzel az olcsóbb belföldi szén a szegényebb osztály ellátása számára biztosítsuk.

Az idén ezt az akciót természetesen a külföldi behozataltól függően, azzal tudom meg, hogy a tehetősebb osztályt a porosz szén vásárlására azzal fogom rákényszeríteni, hogyha ezt nem vásárolja; más szén nem fog kapni. Ezt egyrészt azért kell megtennem, mert — sajnos — a szén még mindig kevés, másrészt a szegényebb néposztály érdekeit csak így lehet megvédeni, hogy a kevés olcsóbb szénből többet kapjon. Éppen ezért a szénjegyrendszert továbbra is fenn kell tartani, mert csak így lesz elérhető, hogy az olcsóbb szén tényleg a szegényebb néposztály szénszükségletének ellátására szolgáljon. A gazdagabb ember pedig igyekezzék mielőbb beszerezni a szénszükségletét jegy nélkül, mert addig tetszése szerinti mennyiséget vásárolhat. Lehetőleg augusztus 15-ig, mert a cséplés akkorra már befejeződik és a waggonokra a gabonaszállításnál lesz szükség. Hiszem, hogy a tehetősebb osztályt sikerül is megnyerni tervünknek, annál is inkább, mert minden intézkedést megtettünk és megteszünk, hogy a téli szénszükség szénmennyiséget még a nyár folyamán biztosítsuk.

— Elismerem, hogy a napi két kilogramm szén nem elég egy családnak, éppen ezért én is szeretném emelni ezt a mennyiséget legalább napi öt kilogrammra és nekem minden törekvésem, hogy ez sikerüljön is.

— Ma arról véleményt mondanom, hogy az idei szénellátás nem lesz-e jobb a tavalyinál, teljes lehetetlenség, de minden optimizmus nélkül ki lehet jelenteni, hogy a téli szénellátás biztosítására az idén jóval korábban s talán több sikerrel is megtörténtek az intézkedések.

Vegyen friss Californiai szőlőt most.

amikor az ár még alacsony. Csak is kocsiszámra nagyban áruljuk. Bővebb felvilágosítást végezt. Irjon azonnal magyarul. 1900 óta fenáll üzletünk S. NINCSE SEMMI MÁS ÜZLETTEL ÖSSZEKÖTTE. TESSZEN. Beszélje meg barátával és rendeljen egy kocsirakomány szőlőt és takarítson meg pénzt. Dept. 16 CALIFORNIA GRAPE CO. Inc. 138 North La Salle St. Dept. 16 CHICAGO, ILL.

Bányásztestvérek

A magyar bányászok falujának a tulajdonosai úgy határoztak, hogy tovább mennek az építésben és még két bányát nyitnak a mostani hatalmas bánya mellé.

Ugy határozott az a hatszáz testvér, akik az ország minden részéből megjelentek, hogy magunkhoz szölitjuk Amerika többi magyar bányászait, azokat, akik még nem voltak velünk eddig, hogy összekerüljünk mindannyian, akik jó emberek vagyunk.

Bányásztestvérek! Fogadjátok meg a hívó szavunkat, csatlakozzatok hozzánk és reménységeitekben nem fogtok megcsalatozni, ahogy mink sem csalatkoztunk.

Boldogság, elégedettség lesz a sorsa mindazoknak, akik itt találnak otthon a magyarok telepein, és ide vágyakozik majd egy-két év alatt minden magyar bányász, aki a saját portáján, a maga fajtája közt, békességben és szeretetben kíván élni.

A két új bánya megépítéséhez a magyar bányászok társasága újabb részvényeket bocsájt ki, amelyek a régi részvényekkel teljesen egyforma joguak és értékük lesznek.

Vegyetek ezekből a részvényekből bányásztestvérek, csatlakozzatok hozzánk mindannyian.

Hatszáz testvérünk jött el az ország minden részéből, hogy a bányánkat megnézzék, kérdezzétek meg ezeket az embereket, hogy mit láttak itt, hogy milyen a mi bányánk, milyen a mi telepünk, és milyen becsületességgel vezetik a bányászok vállalkozását.

Ha beszéltek ezekkel a bajtársakkal, gondoljátok meg, hogy érdemes-e örökre a mások szolgakenyerét enni, vagy érdemesebb csatlakozni a mi táborunkhoz, hogy ti is mindannyian ide kerüljétek a magyarok völgyébe, a magyarok magyar otthonába.

Az új részvényeink darabját 130 dollárjával adjuk, mert ennyit megér a Himler Coal Co. minden egyes részvénye.

Küldjétek be a jegyzéseiteket és annyszor százharminc dollárt, ahány részvényt jegyezni kívántok.

A Himler Coal Company jelenlegi részvényesei, akik már előbb fektették a pénzüket a vállalatba, egy részvényért 120 dollárt fizetnek.

Aki nem tudja a részvények árát egyszerre befizetni, az részletekben is fizetheti az általa jegyzett részvényeket.

A Himler Coal Co. részvények elárusítói mindannyian arképes igazolvánnyal vannak ellátva, melyet a Himler Coal Co. állított ki részükre.

Küldje be jegyzését és a pénzt erre a címre:

HIMLER COAL CO.

Himlerville, Ky.

Money ordert a Warfield, Ky. postára kell váltani, mert a Himlervillei postán money ordert nem váltanak be. A levelet azonban Himlerville, Ky. kell küldeni.

Ön nem tehet egyebet csak szeretni.

Ezek KÜLÖMBB.

Ezek JÓK.

BEECH-NUT CIGARETTES

20 for 15¢

22 ÉVES TAPASZTALAT
Megbízhatóság, Pontosság
A Pénzküldés minden ágában

Koronák és készpénz dollárok
kifizetése Magyarországra. —
Pénzküldés az elszakadt területekre.

KISS EMIL bankár

133 Second Ave., New York
(8-ik utca sarkán)

KÜLFÖLDI PÉNZ BEVÁLTÓ BANK BUDAPESTEN

VI. VILMOS CSÁSZAR-UT 45

Amerikában lakó magyarok dollárjait és Amerika minden egyes Bankja, Pénzülete és Bankháza által kiadott dollársekket és dollárutalványokat mi a Budapesti Értéktőzsde napi legmagasabb árfolyamán váltjuk be és vesszük meg.

Kérjük az amerikai magyarságot és hozzátartozóikat is, hogy keressék fel mindenkor teljes bizalommal levélileg Bankházunkat. Mi dollárjaikat, dollársekkjeiket és mindennemű dollárutalványokat a Budapesti Értéktőzsde napi legmagasabb árfolyamán váltjuk be és vásároljuk meg.

Róth Bank, Budapest, Hungary
VI., VILMOS CSÁSZAR-UT 45.
Alapítva: 1890. évben

COLGATE'S TALC POWDER

Hűsítő kényelem vakáció idejére.

A napégés elleni védekezés-re használja bőven Colgate's Talcumot.

Fürdés után csillapítólag hat a bőrre. Azután használja Colgate's Talcumot meleg időben frissítő kényelem céljából.

Megszünteti az izzadást — öltözködést könnyebbé és kényelmesebbé teszi — a hevültséget csillapítja.

Ha szabadságra megy, ne felejtse magával vinni egy doboz Colgate's Talcumot.

Kérjen Colgate's Talcumot megszokott üzletében.

MAGYAR Bányászlap

(HUNGARIAN MINERS' JOURNAL)

75 East 10th Street, New York

Telephone: Stuyvesant 966

Az egyedüli magyar bányászlap
az Egyesült ÁllamokbanThe Only Hungarian Miners
Journal in the United StatesSzerkesztő
HIMLER MÁRTON Editor
MARTIN HIMLER

Előfizetési ár:

Egyesült Államokban és minden más országban
Magyarországra \$5.00

Subscription Rates:

in the United States \$5.00
Hungary \$5.00

Megjelenik minden csütörtökön

Published Every Thursday

Published by **MARTIN HIMLER, Editor**

A Magyar Bányászlapot bányászok írják, bányászokról bányászoknak.

The Hungarian Miners Journal is Written for Miners, of Miners by Miners.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at New York, N. Y. Under the
Act of March 3, 1879.Munka, tisztesség,
tanulás és összetartás!
Ez legyen a jelszavunk,
mert ez segít bennünk
előre a boldogulás felé.Work, honesty,
education and cooperation!
This should be our motto,
for this helps us
toward our success.

A magyar jövő

Kishitű emberek nem mertek, rosszlelkű emberek nem akartak beszélni a magyar jövőről. A kishitű emberek "turáni átkot" emlegettek és azt hirdették, amit el is hittek: hogy a magyar lusta, munkátlan, tehetetlen, a magyarok van multja, de nincsen jövője. A rosszlelkű emberek talán tudták és hitték, hogy a magyarban van még kiaknázatlan lehetőség és

Ezeknek a kishitűeknek, ezeken a rosszlelkűeknek kellett volna ott fenni a Tug River mentén, ahol két esztendő óta magyar szőlőt játszik a szellő, ahol két esztendő alatt megmutatta a magyar, hogy a multja nem emésztette fel energiáját, erejét, életkedvét, munkabírását és teremteni tudását. A kishitűeknek és a rosszlelkűeknek július másodikán a kentuckyi Himlervilleben kellett volna eltölteni.

Akik július másodikán nem restelték a fáradságot és a költséget; akik sok száz mérföldről felkerekedtek, hogy megnézzék a "magyarok bányáját"; akik kereszttűl vágtak a felhőkbe nyúló hegyeken, megjárták a járhatatlannak látszó utakat és a folyók kanyarodását kísérve eljutottak Himlervilleig, azok meglátták, hogy mire képes a magyar, ha erős akarral teremteni kezd.

Két esztendő előtt néhány régi házikon kívül alig volt valami ott, ahol július másodikán csaknem ezer magyar gyűlt össze, hogy megnézzék mit csináltak az uttorok, mit csináltak azok, akiket egy esztendővel előbb azért választottak meg, hogy vezessék, fejlesszék a magyarok bányáját.

Akik csak hírből hallottak afelől, hogy mit csináltak a kentuckyi hegyek között, azok meglátták a saját szemüikkel, hogy a hír a félét sem mondotta el annak, amit a magyar bányászok tényleg megcsináltak. A Tug folyó két partját összekapcsoló hatalmas vashíd; a magashanyuló tipli; a mélységbe sötétedő tárna sziklatorka; a telepet kereszttűl-kasul szelő acélsínek; a fenyőkkel berakott hegyekkel versenyző szénhegy és a földből mintegy varázsütésre előbuvó bányászházak, mind-mind azt hirdetik, hogy az utolsó két esztendő titáni munkával töltötték el azok, akikről csak emberit vártak el a magyar bányászok.

Fenn a hegytetőn, a félig befeljezett nagy teremben jöttek össze a magyarok. Reggel kilenc órákor már mindenki a helyén ült és késő délutánig hallgatta a jelentéseket, vizsgálta az állapotot, amelyre a jövőt akarják építeni. Ott voltak a himlervillei magyarok és velük együtt, rajtuk keresztül kezdték fogtak azok, akik északra és délről, keletről és nyugatról jöttek megnézni az egyetlen magyar bányát, hogy a látotakat elmondhassák azoknak az ezreknek, akik maguk nem jöhetnek, de szívben és lélekben ott voltak velük, a kentuckyi hegyek között...

A sokat emlegetett "turáni átkot" nem fogott azokon, akik egyet akartak ezen a tikkasztóan forró júliusi napon. Ami bírálat elhangzott: ami szó csak végigzugott a félig-kész teremben, az mind egy akaratban futott össze: tovább csinálni azt, amit megkezdtek, megélni azt, amit a kishitűek és a rosszlelkűek hirdettek és megmutatni azt, hogy van a magyaroknak jövője. Megmutatni azt, hogy a maga javára is tud teremteni a magyar, csak a módot kell megadni hozzá.

A magyar jövő ott alapozták meg, amikor úgy állott talpra a sok száz magyar, mintha dróton rántották volna fel: a Buck Creek magyar marad a hatalmas szénmezőkből magyar acélszén; fogják kivágni a fekete gyémántot, a Tug folyót szorító vashídon a magyar akaratot hirdető, tele vasúti kocsi fognak járni, a himlervillei bányászházakba magyarok fognak beköltözni. Ha másfél millió kellett erre, hát azt is megszavazták a magyar bányászok.

Ugy gondolkodtak, ugy cselekedtek a magyar bányászok fenn a hegytetőn, mintha tudták, érezték volna, hogy rajtuk van az amerikai magyarság szeme, de figyelni őket Csonka-Magyarország milliónyi bányásza és munkása is, akiknek bátortásra, példaadásra van szükségük, hogy a kereszttűl a vállukon nekivághassanak a jövőnek.

A magyar jövő nem elveszett, a magyar jövő jól megalapozott, ha Amerika és az óhaza dolgozó milliói követik a himlervillei magyar bányászok példáját.

BETELT MÁR A BEENGEDHETŐ MAGYAR BEVÁNDORLÓK JULIUS HÓNAPI KVÓTAJA IS.

Washingtonból jelentik: A bevándorlást szigorító új törvény életbe lépett óta összesen 22,240 bevándorló érkezett az Egyesült Államokba, tehát több mint ötvenre kevesebb, mint a mennyi a három százalékos kvóta alapján bejehetett volna. Azonban Olaszországból, Lengyelországból, Jugoszláviából, Csehszlovákiából és Magyarországból többen jöttek ki a kiszabott aránynál s ezeket a júliusi kvóta terhére írták. Így Magyarországból a jövő hónapban már csak igen kevesen jöhetnek be, miután a hónapban 527-el többen jöttek a kvótánél.

A BÉKE JEGYÉBEN

Július másodikán Harding elnök aláírta azt a fontos és új korszakot alkotó okiratot, mely végét veti a szinleges háborús állapotoknak és kimondja, hogy Amerika, Németország, Magyarország és Ausztria között a régi, 1913 előtti békés állapot áll ismét fenn.

Mindössze harmincan voltak jelen, amikor Harding elnök aláírta a békét kimondó okmányt de legalább a jelen volt harminc megfelelő fontosságot tulajdonított ennek a nagy eseménynek. Fruytinghousen szenátor felesége elkérte Harding elnököt azt az itató papírt, melylyel az okirat aláírását leittatta és ez a darab papíros mely megfordítva tünteti fel Harding elnök aláírását és az okirat keltét, valamikor egy ritkaságyűjtő muzeumban nagy becses bíró erekléként fog majd szerepelni.

Hangsúlyozzuk, hogy egész Amerikában csak az a harminc ember vette komolyan a nagy eseményt, a többi száz tíz millió közül csak nagyon kevesen, mert az amerikai sajtó egyáltalában nem is vett tudomást a nagy eseményről.

Amerika lakosságának zöme a lapok óriási keresztcímekkel ellátott külön kiadásait leste, melyben a Dempsey-Carpentier mérkőzésről számoltak be. A legkiválóbb amerikai írók és újságírók írták le, hogy Dempsey mester hogy ütötte állon Carpentiert, aki mosolyogva fogadta az ütést, de mégis csak összerogyott és nem tudott lábra állani a bíró számolása során és így elvesztette a játszmát.

Brisbane, a legjobban fizetett és legismertebb amerikai újságírók egyike is kint volt a versenyen és riportot írt a történetekről. Mindenki a Dempsey-Carpentier meccsről beszélt és a nyugati front, Marine, Piave, Páris bombázása, Zepellin, Trianon, Versailles, mintha soha sem lettek volna.

Az amerikai sajtó ugyancsak kitett magáért, 3 óra 30 percek hangzott el az ítélet a new jerseyi arénában és ez az ítélet Dempsey javára szült, egy pár percel később már az utcai rikkanások üvöltöztek szerte szét Dempsey győzelmét, a szikratáviró és kábel pár pillanattal később már a gázszababorkút Páriszt értesítette az eredményről és azt állítják a szemtanúk, hogy Párisban még akkor sem volt ilyen keserves a hangulat, amikor a győzelmes németek a város kapui előtt álltak.

A július második mérközés és a békeállapot kimondása pusztán véletlenségből került egy napra. Ha a békét egy-két nappal később írták alá, vagy előbb, akkor az amerikai sajtó feltétlenül a hír fontosságának és nevezettségének megfelelő módon foglalkozott volna ezzel a kérdéssel is. Így azonban a Dempsey-Carpentier harc minden más elmult háborút elhomályosított és bár ennél a mérkőzésnél legfeljebb valamelyik fél orra törhet be, vagy füle lapul el és évek óta tartott háború során Európa és Amerika ifjúságának virága ezrével hervadt el naponta, a jelen legyőzte a ködös multat és a new jerseyi arénában részegen üvöltöző 90.000 ember Dempsey győzelmének percében megfellekedezett mindeuról, még arról is, hogy talán ugyanabban a perében világtörténelmi fontosságú jelenetek közepette Harding elnök kimondotta, hogy a háborús állapot Amerika és a közép európai országok között megszűnt.

A július második mérközés utóhangjai nemsokára teljesen elenyésznek és az amerikai nép majd akkor eszmél rá arra, hogy még egy nevezetes, az emberiség sokkal komolyabb nézőszögéből érdeklő nagy esemény játszódott le az nap: a békés állapot helyreállítása, mely egészen szüntett meg és helyezett hatályon kívül egész sereg háborusult törvényt és intézkedést. Ma még a Dempsey és Carpentier mérkőzés a beszélgetés központja Amerikában, de

egy hét múlva már csak az újságok spórt oldalain fognak megemlékezni róla, a békekötés azonban belekerül a történelem évkönyveibe is. Ez a különbség a két július másodikán lezajlott esemény közt.

Brisbane, a világhírű amerikai újságíró, aki mint megirtuk szintén jelen volt a mérkőzésen, nagyon találon azt írja, hogy az emberiség civilizációja csak egy vékony kis réteg, ha lekaparják, akkor ott áll az ember a maga természetes vadságban, de némi haladás mégis csak tapasztalható, mert kétezer esztendővel ezelőtt a rómaiak még a gladiatorok halálós végű küzdelmeiben gyönyörködtek és asszonyok, férfiak ezrei néztek végig az arénákban a keresztény vallás első martírjainak tűzhálát vagy egyenetlen küzdelmeit a kiéheztetett vadállatokkal. Ma megelégszik már az izgalomra vadászó tömeglélek a box versenyekkel, bikaviadalokkal, vagy kakas viadalokkal. Kétezer esztendő alatt is haladt a világ valamiképp; de hány ezer évről kell eltelnie, amíg az igazi, megtisztult, lélekben fenkölt emberiség megvetéssel fordul majd el a boxversenyektől is, erre igazán nehéz lenne most felelni.

New Jersey állam 1921 július 2-ikát mindenesetre felejtethetlenné tette, Raritanban, N. J. írták alá a békét jelentő okmányt és Jersey Cityben öklözött eszméletlen állapotban a francia Carpentiert az amerikai Jack Dempsey.

Minden amerikaiak módjában áll: szabadon választhat a fenti két esemény között és őrizze meg annak emlékét, melyet a maga szempontjából nevezetesebbnek tart.

VÉGET ÉRT AZ ANGOL Bányász SZTRAJK

Kereken 89 napig tartott az angol bányászok sztrájkja, mely mérhetetlenül nagy károkat tett az angol széniparban. Igen sok bányára ment tönkre a sztrájk első napjaiban, mert a hangulat annyira elkeseredett volt akkoriban a harcok bányászok körében, hogy még a szivattyúzók munkásoknak sem engedték meg a munkát és addig míg a kormány katonákkal nem pótolta a kirendelt pumpázók munkasokát, számos bánya teljesen vagy részben használhatatlanná lett.

A bányászok és bányatulajdonosok között nem egy tárgyalás folyt le ezen 89 nap alatt, de mindannyiszor holtpontonra jutottak a megbeszélések, míg most végre mindkét fél elfogadta a megegyezés alapjait Lloyd George angol miniszterelnök ajánlatát.

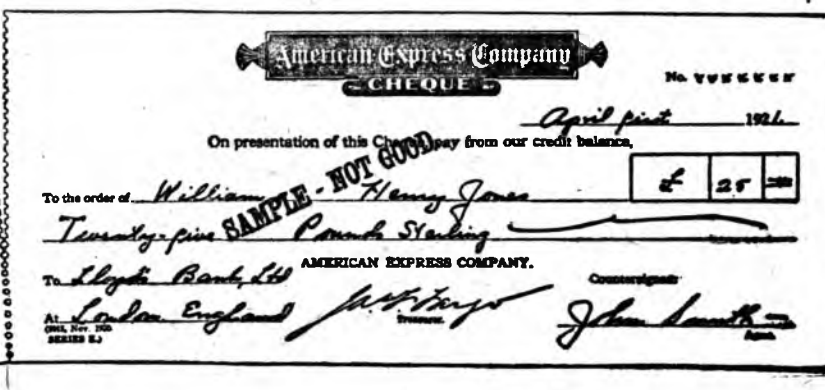
A bányászok nagy többsége elfogadta a megegyezést és azonnal meg is kezdtek a munkát a hónapok óta nem dolgozó bányákban. A bérleszállítások átmeneti ideje alatt, hogy a bérleszöktetések ne legyenek annyira éreztetők, a kormány 10.000.000 font sterlinget bocsát a bányászok rendelkezésére és ebből az alaphoz fogják kiegészíteni a béréket, melyeket a bányatulajdonosok fokozatosan szállítanak le.

A békekötés egyelőre 15 hónapra szól, a 15 hónap alatt a bányászok is részesednek a bányák hasznáiban bizonyos százalékg, vajjon megáll és beválí-e a haszonrészesedési elv.

A megegyezéssel a legelkeseredettebb és legfenyegetőbb angol ipari háború nyert egyelőre befekedést és a megállapodás a következő feltételek mellett jött létre: 1. A kormánysegély három hónapra szól és ezen idő alatt, minden bányász bizonyos összeget kap a megszavazott 10 millió font sterlingből, hogy a bérleszállítás nehézségein könnyítve legyen.

2. A megegyezés 1921 október

AZ ALANTI MÁSOLAT

Egy American Express Cheque

(American Express Company csekkje), aminőt a legtöbb irodáinkban és fiókgénekeinknél kaphat. Némely irodában valami csekélységgel más formát használnak, melynek baloldalán egy táblázat, jobb oldalán a nyugta van.

Minden csekkblankettánk évkék szín papírosra van nyomtatva.

Szakiítsa le a baloldalán levő nyugtát és a csekket küldje az óhazába ajánlott levélben; a nyugtát őrizze meg gondosan. Ha a csekk elveszne a postán, a társaságtól másolatot kap róla.

Rokonainak és barátainak, amint a csekket megkapják, nincs más teendőjük, mint elvinni abba a bankba, amelynek a csekk bal alsó sarkán olvasható és megkapják annak teljes összegét. Ha ez a bank netalán más városban volna, bármely legközelebbi bank is beváltja vagy bekollektálja azt részére.

American Express Cheque (az American Express Company csekkje) megbízható és előnyös, mert az American Express Company az utóbbi évek hosszú sorozatában több pénzt utalt át Európába, mint bármely más pénzintézet ebben az országban. E hosszú idő alatt szerzett tapasztalat és az óriási mennyiségű lebonyolított üzletforgalom képessé tette a társaságot, hogy megismertesse a külföldi bankokat és kifizető megbízottakat az amerikai express csekk (American Express Cheque), pénztutalvány (Money Order), kábel átutalás (Cable Transfer) módozataival úgy, hogy azok ma már mindenütt előnyben részesülnek.

American Express Cheque (Amerikai Express Társaság csekkje) nagyon előnyös a városokban. Nagy és kis községekbe szóló átutalásnál használja az amerikai express társaság külföldi pénztutalványát (American Express Foreign Money Orders).

Amerikai Express csekk (AMERICAN EXPRESS CHEQUE), pénztutalványt (MONEY ORDERS), kábelutalványt (CABLE TRANSFERS) több mint 8000 bankban, fiókgénekségnél és több mint 30,000 express irodában vehet, az Egyesült Államok egész területén.

Menjen el bármely fiókirodánkba vagy az American Railway Express irodájába, vagy írjon magyarul a következő címre:

FOREIGN MONEY ORDER DEPARTMENT

AMERICAN EXPRESS CO.

65 BROADWAY, NEW YORK
Más New Yorki irodák

118 WEST 39th STREET
2:31 BROADWAY

18 CHATHAM SQUARE
17 WEST 23rd STREET

NEWARK, N. J.: 876 BROAD STREET

1-től 1922 december 1-ig kötelező mindkét félre.

3. Minden változásra három hónapi időt kell hogy adjon egyik fél a másiknak.

4. A bérösszeg semmiesetre sem lesz kevesebb, mint az 1914 évi bérek és azok husz százaléka.

5. Angliának az utóbbi tíz esztendőben gyakorta voltak ipari bajai és háborúi, de egyetlen egy sem volt olyan, mint ez a 89 napos bányász sztrájk, mely rengeteg pénzbe került és melynek következményeit az ipari Anglia még csak nagysokára fogja kiheverni.

Száz meg száz hajó vesztelt az angol kikötőkben a szénhiány miatt, a pontosságukról hírneves angol vonatok egyre-másra késlekedtek és a legkisebb utakat is csak nagy késedelemmel tehették meg az utasok. Az angol export kerek ötven százalékkal csökkent.

Az egész angol közvélemény nagy megnyugvással vette tudomásul a megállapodást, mert rettenetes tél várt volna Anglia lakosságára, ha tovább is elhúzódik ez a háboruszkodás.

SVÉDORSZÁG SZÉNKIVITELE

Svédországból jelenti az Egyesült Államok konzulátusa, hogy 1920-ban Svédország 2.815.633 tonna szenet szállított külföldre/ 1919-ben 1.935.140 tonnát. 1913-ban 4.878.874 tonát exportált. Tekintettel arra, hogy 1917-18-ban nagyon kevés szenet importáltak Svédországból, mert ott is nagy szénhiány volt, mert a skániai bányák, az ország déli részében még a helyi szükségletet se tudták ellátni. A fenti eredmény szerint Svédország széntermelése határozottan fejlődést mutat.

Magyar Bányász Otthon

Ha haza akar utazni, forduljon bizalommal hozzánk. Nálunk nemcsak hajójegyet veheti meg, nálunk lakhat, étkezhetsz, egyszóval az első naptól az utolsó napig a MAGYAR Bányász OTTHONBAN (a magyar bányamunkások otthonában) tartózkodik. Ha NINCS UTLEVELE, IRJON S MI AZONNAL MEGSZEREZZÜK.

Sok száz hazautazó testvérünk elővigyázatosságból jóelőre megcsináltatja utlevelét. Gondoskodjék ön is arról, hogy utlevelé készen legyen.

Ha pénzt akar küldeni
Ha hajójegyet akar venni
Ha ügyeit akarja elintéztetni
Ha családját hozatja ki

Forduljon minden ügyben mindig hozzánk

MAGYAR Bányász OTTHON

RÓNA ÁRMÁND, Manager

75 East 10th Street, New York, N. Y.

Jusson mindig eszébe, hogy a Magyar Bányász Otthon a magyar bányamunkások vállalata és a magyar bányászok tulajdona.

FIGYELEM!

BENHAM ÉS LYNCH MINES-I MAGYAROK.

Elsőrendű modern kórházunk van, hol a magyarokat a legjobb kezelésben és ellátásban részesítjük. Vannak tolmácsaink, akik állandóan rendelkezésünkre állnak s így a magyarok az apólokkal és orvosokkal könnyebben megértethetik magukat. Ha beteg, jöjjön el a mi kórházunkba és jobb kezelésben részesül, mint bárhol az országban.

BROSHEER-BRUMETT HOSPITAL
MIDDLESBORO, KY.

Még két bányát nyitnak a himlervillei magyarok.

(Folytatás az 1-ső oldalról.)

Villanyfejlesztőnk jelenleg 450 kilowatttempirnyi 2300 voltos áramot fejleszt, de ez az egy villanyfejlesztő ugy van építve, hogy 60 százalékos állandó tulajdonságért állnak jól, s így ezzel az egy generátorral 675 kilowatttempir áramot tudunk fejleszteni.

Készen áll a gyárban elszállításra várva még egy ilyen nagy villanyfejlesztő, amire most még nincs szükségünk és amire talán vagy három éven belül nem is lesz más szükségünk, minthogy tartalékban legyen, és ne történhessék meg soha, hogy a villanyfejlesztő letörése esetén munkanélkül veszteljünk.

Minthogy tiplink és a beépített gépjaink mind változó-áramu villanyerőre vannak berendezve, egyelőre csak egy darab két-száz kolowattos segéd-állomásunk van, mely a vágógépekhez szükséges 250 voltos áramot szolgáltatja, de ugyancsak készen áll és szállításra vár egy másik ilyen segédállomás is, és így hatvan napon belül minden fontosabb felszerelésből kettő lesz a birtokunkban.

Mikor a másik villanyfejlesztő be lesz állítva, képesek leszünk a birtokunkban lévő villany észszerű felhasználásával napi hat-ezer tonna szénterületére.

Természetesen ezeknek a nagyobb felszereléseknek a felépítése és berendezése mellett ezer apró dolgra volt szükségünk, és azok a részvényeseink, akik jelen vannak, körülbelül fogalmat alkothattak az elvégzett munka nagyságáról.

Munkánk eredményének egy része látható és felbecsülhető, egy része szét van szórva mindenfelé, amerre szénterületünk és munkálataink elhúzódnak, s ha a szemlélő nem elég figyelmes, száz dolog kerül ki figyelmét, aminek elkészítése időbe és pénzbe került.

Az építkezéssel járó küzdelem.

Nem igen gondol arra ma egy látogató, hogy milyen munka egyetlen vasuti tájznak a behelyezése, egyetlen telefonoszlopnak a beállítás, a cső és dróthúzaloknak a mértföldjei és különösen milyen nehéz és költséges munka volt a bánya eddigi terjesztése, a bányászat és a szénnek a bányából való kihúzása.

Lehetetlen utakon huzattunk be két mértföldnyire ezer meg ezer tonna cementet, kavicsot, homokot, acélt, gépeket, kazánokat és más anyag száz meg száz fajtáját, s ez költségbe és időbe került.

Közel négyszáz tonna acél van csupán a tiplinkben, hét-nyolcezer tonna konkrét anyag van a villanyházban, a levegő-aknában, és a főbejáratban, és több mint kétszázezer téglát kellett ezeken kívül huzatunk be.

Lovakkal kellett, uttalan utakon vonszoltunk be legnehezebb gépjainkat is, amelyek egyes darabjai tíz és husz tonna súly közt változnak.

Szünet nélkül, éjjel-nappal, esőben vagy napsütésben, folyton dolgoztunk, és minden napnak minden pillanatát kihasználtuk, ne csodálják hát a részvényeseink, ha nem esett jól a távol lakó részvényesek türelmetlenkedő sürgetése, és nemcsak bírálatot, de néha egy-egy jó szót is szívesen hallottunk volna társainktól.

Köszönet a bajtársaknak.

És meg kell állnom egy pillanatra, mikor ennek a két esztendőnek a munkáiról van szó, hogy megemlékezzek az én velem küzdő bajtársaimról, akik ezekben a nehéz időkben velem kitartottak és nekem mindenben hűségesen segítettek.

Őnök jól emlékeznek rá, hogy egy-két évvel ezelőtt jól ment a

munka mindenfelé, jól kerestek a bányászemberek, talán olyan jól, ahogyan sem azelőtt nem kerestek, sem ezután nem fognak keresni, és az én munkástársaim ezt a két évet napszámában, nem tulmagas napszámában töltötték el.

És ne kiesinyeljék le az ő türelmüket azzal a gondolattal, hogy megfizetett nekik ez a társaság a munkájukért, mert a jó akaratért, ami ehhez a munkához kellett, csak jóakarattal lehet megfizetni.

Beküldtem ezeket a testvéreimet a bányába, hogy furják, lökjék, ladolják a szenet napszámába, kivettem őket onnan, hogy menjenek és ássanak negyven sukmély lyukakat a tipli lábainak, forró melegben, nyakukba szakadó víz alatt; leküldtem őket a levegő aknába tél idején, mikor a jeges víz futott a hátukon és felhóztam őket onnan, hogy furikolják a konkrétot harminc sukk nagasra.

Nincs olyan munka, amire én ezt a maroknyi embert fel nem használtam és nincs annyi jó szó a magyar nyelvben, nincs annyi jó érzés az emberi szívekben, a mennyit én sajnálnék az én emberimtől. És azt akartam, hogy legyen erről tudomást minden egyes ember, akinek köze van a mi vállalkozásunkhoz.

Megértik önök, hogy ilyen viszonyok közt, ennyi munka és ilyen költséges szállítás mellett nem akartunk a telep építéséhez fogni, mielőtt az építéshez szükséges anyagot a vonat be nem hozta a portánkra s így ez az építkezés, amint önök látják, most folyik és két hónap alatt lesz egyelőre befejezve.

Azért egyelőre, mert természetesen, hogy a most készülő harmadik ház nem lesz elegendő, csak egy pár hónapra, dacára annak, hogy részvényes testvéreink szép számmal építettek és építenek házat önmaguknak s hogy nekünk is van egy pár régi házuk.

Nyújtózkodni azonban csak addig lehet, amíg a takaró ér, s mi már azon is jóval tovább nyújtózkodtunk, úgy, hogy a többi házat csak a szükség szerint, lassubb menetben építjük fel.

A házak felépítése.

Jelenleg egy modern üzlethelyiség, egy kitűnő boarding-ház, egy manager-lakás, egy gyűlésterem, és 37 lakóház van építés alatt, s amint látni tetszenek, mind ezen épületek az elképzelhető legkényelmesebb és a legjobb anyagból épült házak lesznek.

Az épületek kontraktornak vannak kiadva, s azok ára teljesen elkészítve százhatvanegyezer dollár.

Néha egy-egy részvényesünk kifogásolta, hogy ilyen jó, tehát költséges épületeket emeltünk. Igazgatóságunk azonban úgy éreztette, hogy részvényeseink többsége azt akarja, hogy munkásainknak olyan kényelmes házakat építsünk, hogy jól érezzék itt magukat és állandó outhont találjanak nálunk.

Ezek a szokatlanul kényelmes és szokatlanul jól épített házak valami kevéssel többé fognak havonta kerülni, mint a szokásos bányászlakások, de igazgatóságunk épen azért úgy határozott, hogy a mennyiben részvényeseink úgy kívánják, a legközelebb építendő házaik kevésbé költségesek lesznek.

Igy készültünk el nagyjában azzal a munkával, amit önök ránk bízta és amit mi magunkra vállaltunk és mikor a késedelemért elnézésüket kérve, felsoroltam azokat az akadályokat, amelyekkel meg kellett küzdenünk, természetesen szóvá kell tennem leg-súlyosabb feladatunkat is, ennek az egész nagy munkának a pénzügyi keresztülvitelét.

Őnök nekünk egy fél millió dollárt adtak a múlt évben a ren-

delkezésünkre, de mi a közbejött váratlan és előre nem látható helyzetek folytán, mert azt társaságunkra nézve sokkal előnyösebbnek láttuk, — egy millió dollárt költöttünk el eddig.

Mire fordítottuk az egy milliót.

Hogy ez az egymillió dollár hol van, illetve hogy mire költöttük el, azt önök mind jól látják, akik itt vannak ma a telepünkön.

Alaptörvényeink értelmében évente kétszer, december 31-én és június 30-án társaságunk összes könyveit állami esküdt könnyvizsgálókkal vizsgáltatjuk felül, a kik mindig jelentést adnak a társaságnak, s akiknek a jelentését mi mindig közöljük a részvényeseinkkel.

Most is munkához fognak a könnyvizsgálók és három-négy hét múlva pontos számokkal szolgálunk a részvényeseinknek eddigi munkájukról.

De nagyobb tételekben most is megemlítem, hogy elköltöttünk eddig:

A vasuti hidra, a kisebb hidra, a vágányokra	\$300,000.00
Villanyfejlesztő és felszerelése	130,000.00
Tipi és dump és annak fundamentuma	95,000.00
Levegő-akna és főtárna súlyozása és konkrétolása	85,000.00
Eddigi bányamunkálatok	70,000.00
Bányakoesik (100 drb)	22,000.00
Vágógépek és motorok	34,000.00
Vasuti gőzgép	30,000.00
Fána	4,000.00
Apróbb gépek és felszerelések	12,000.00
Házak építése	162,000.00
Ingatlanért fizetett pénzek	12,000.00
Szénbérletre adott előlegek	26,000.00
Nagyon természetes, hogy egy fél millióból nem költöttünk el csak egy fél milliót, s a többivel tartozunk, részben bankoknak, részben azoknak a cégeknek, a melyeknél vásárolunk.	
Kivételt képez egy százhuszonöt ezer dollár, amelyet a hidépítéshez vettünk kölcsön, s amit fél évenkénti ötezer dolláros részletekben, csak 12 év alatt kell visszafizetnünk azoknak, akiknek a kölcsönről kibocsátott jelzőlogóvénnyek (bondok) a birtokukban vannak.	

Miért kellett hitelt igénybevenni.

Hogy idáig ilyen példátlanul nagy hitelt kellett igénybe vennünk, annak oka leginkább a vasuti hid teljes átvételében találják részvényeseink s hogy a mai nehéz pénzügyi viszonyok közt ilyen példátlanul nagy hitelt tudunk kapni, azt nagyrészt a bányászok bankjának köszönhetjük.

A bányászok bankjáról.

Részvényeseink egy nagy része tisztában volt vele, hogy társaságunk és minden vállalkozásunk egyik legfontosabb szerve a bányászok bankja, de részvényeseink egy része ezt eddig nem gondolhatta meg, mert nem támogatták idáig kellőképpen a bankunkat.

Társaságunk igazgatósága reméli, hogy ez a jövőben másként lesz és hogy úgy részvényeseink összessége, mint az amerikai magyarság általában, szívesen lesz a bányászok bankját fokozottabb mértékben támogatni.

Ez a rövid története az eddigi munkálatainknak, és ilyen volt az az ut, amelyen a mai naphoz eljutottunk.

Látják önök, hogy nagyjából készen vagyunk, de száz meg száz apró munka vár még elvégzésre, hogy órapontossággal dolgozzék a bányánk.

Ahogy önök belátják a mi késedelmeskedésünk okait és meg

értik az elkészülés újabb megújabb halogatását, épen úgy megértem én is részvényeseink türelmetlenségét, akik a viszonyokkal nem voltak tisztában s akik gondolatban nagyon sokkal gyorsabban építhették fel a bányát, mint mi valóságban.

Most a részvényeseinket mégis újabb türelemre kérem. Két esztendő várakozása alatt mindenki csak érezte önök közül, hogy nem jöhetett el ide a remélt időben, s mindannyian úgy képzelték, hogy ha végre elkészül a bányánk, idejönnek a legelső házba.

Őnök tudják, hogy ez lehetetlen. Önök tudják, hogy 15—20 hónap mindennapi munkája kell még ahhoz, hogy a bányánk teljes üzemmel dolgozhassék, s hogy addig csak lassan hívhatjuk ide munkára az embereket.

Újabb türelemre van szükség.

Kérve-kérem önöket, hogy legyenek mindannyian türelmekkel. Mindenki ide fog kerülni, aki ide vágyik, de mindannyian nem jöhetnek ide egyazon időben.

Nem akarjuk a bányát tulszófolni emberekkel, csak annyi embert hívunk mindig, hogy egyik ember keresni tudjon a másiktól, s mindannyiunknak az az érdeke, hogy azt egy csináljuk.

Nem mondhatom meg uraim, hogy mikor kerülnek önök ide, nem mondhatom meg azt sem e pillanatban, hogy milyen sorrendben kerülnek ide, mert erre nézve meghatározott sorrendünk nincsen.

Fel van nálunk jegyezve minden részvényesről, hogy milyen munkához ért különösen, tudjuk minden részvényesről, hogy hol dolgozik, ott milyen a sorsa, tudjuk minden részvényesről, hogy milyen kíváncsok a társaság számára és az ő számára, hogy ide kerüljön és ezeket a dolgokat időről-időre figyelembe vesszük.

Nincs a vezetőségnek sem sógora, sem komája, aki előbb lenne a másik embernél, legyenek hát önök annyi bizalommal vezetőink iránt, hogy rájuk bizzák az ideköltöztetés sorrendjét is.

Elhíhetik, hogy a társaság vezetőinek nincs más vágya, minthogy mielőbb, minél több részvényesünk dolgozzék itt, hogy mielőbb, minél több szénét szállíthassunk, de ha felépítettük ezt a gyönyörű szép vállalkozást a hitünkkel, a pénzünkkel, a jó akaratunkkal, ne rontsunk most semmit a befejezett munkán a türelmetlenséggel, s mindannyian nyugodjunk bele, hogy akkor jönnék ide dolgozni, mikor a társaság vezetősége azt jónak és lehetőséget látja.

Mikor a mai napon bejelentem önöknek, hogy a bányánk fel van építve és átadom azt társaságunk részvényeseink, hogy rendelkezzenek tovább vállalatunk sorsa felé, nem hagyhatom szó nélkül azt a szomorú tényt, hogy az ország súlyos gazdasági helyzetben van s hogy üzletünk megindult így nem történik a legfinomabb viszonyok közt.

A nehéz időktől nem kell tartani.

Az Egyesült Államok, sőt a világ minden iparvállalata küzd ezekkel a nehéz időkkel és az egészséges vállalatok meg fognak azokkal küzdeni, a beteg, gyöngy és vérszegény vállalkozások elpusztulnak a súlyos viszonyokba.

Őnöknek uraim, nincs mit félni a jelenlegi rossz viszonyoktól, mert csak önökön és az itt dolgozó testvéreinken mulik mindig, minden viszonyok közt, hogy a bányájuk nap-nap után dolgozhassék, jó időkben, rossz időkben.

A szénnek a jelenlegi ára olyan alacsony, hogy a bányák közül csak azok nem fizetnek rá az üzemre, amelyeknek szerződésük van régebbiről és ezek a szerződések egymás után járnak le.

Két hónap múlva nem lesz képes egyetlen társaság sem dolgoztatni, ha a szén ára nem emelkedik, vagy a szén termelésének költségei nem csökkennek.

Ma sem dolgoznak a bányák 75 százalékában rendesen, mert ma sem képesek már a bányák a jelenlegi áráért a szénét ráfizetés nélkül kitermelni.

Csak az itt dolgozó testvéreken mulik, hogy hasonló rossz viszonyok közt képessé teszik-e a társaság vezetőjét szénrendelések felvételére azáltal, hogy valamivel olcsóbban dolgoznak vagy nem teszik ezt meg.

Ha például ma megmaradunk a jelenlegi ráfizetések mellett, kénytelenek lennénk az üzemet vagy lezárni, vagy azt veszteséggel vezetni, hogy mégis terjesszük a bányát.

Természetesen ezt a kérdést megbeszéltem már majdnem minden a telepen dolgozó bajtársunkkal, s valamennyien meggyeztek abban, hogy ezen lehetőségek egyikét sem kívánják, s mindnek az a véleménye, hogy vegyünk fel rendeléseket olyan árban, ahogyan azt lehet kapni és dolgozni fognak olyan bérért minden nap, amilyent a társaság a mai szénárak mellett fizetni tud.

Természetesen ezek a munkások elvárják a társaságtól, hogy a mint a szénárak emelkednének, a társaság azonnal emelje vissza a munkabéreket arányosan és legyen ez a társaság olyan becsületes és jószándéku a munkásai-
val, mint amilyen áldozatkészek, és becsületesek kívánnak lenni a bányászok a társasággal szemben.

Megtehetik ezt bátran úgy a bányászok, mint a társaság, mert hiszen itt a kettő egyet jelent.

Ennek a társaságnak a vezetősége soha nem fogja elvenni a társaságnál küzdő emberek munkaidéjét s abból egy centet sem, hogy azt oda adja a nem vitt dolgozó részvényeseknek, de ennek az ellenkezőjét sem fogja tenni.

A távol lakó részvényesek is nyugodtak lehetnek mindig az életükben, hogy az őket illető jövődelmet sem vesszük el tőlük, hogy azt az itt lakó embereknek adjuk. Ennek a legjobb bizonyítéka épen a mostani helyzet, mikor azt kérjük az embereinktől, hogy olcsóbban dolgozzanak valamivel egyelőre.

Ne féljenek hát önök a rossz időktől és a rossz viszonyoktól. Ha nem lenne olyan mérész ez a kijelentés, azt mondanám, hogy én örülök ennek a mostani pániaknak, mert ez a mi társaságunk, ez a mi összetartásunk, együttérzésünk igazi tűzpróbája.

Ezeknek a nehéz időknek a tűzpróbájában acélosodik igazán erőre, dönthetetlenre és törhetetlenre, a világ legelső munkásvállalkozása, a magyarok bányája.

És a rossz viszonyok nem fognak már sokáig tartani. Az egész Európa összerezzen, romokban hever a milliók megfizetett munkája kell az újra építéshez.

Csak az igazi békét várják az emberek, hogy a rendes kereskedelmi élet és az újjáépítés megindulhasson, s olyan jó viszonyok jöjnek azután tíz esztendőre, a melyeknek a háború alatt sem voltak sehol a világon.

Ennek a társaságnak az élete hosszúnak van szánuva, s egy pár havi megpróbáltatástól nem kell megijednünk.

Bizalommal nézhetünk a jövő elébe.

Társaságunk részvényesei bizalommal tekintenek a jövőbe, s hogy megígérték három évvel ezelőtt, hogy nagy bányát csinálunk a magyaroknak, úgy igérem most is, hogy jó reményekkel nézhetnek részvényeseink a társaság igazi működése felé. Keresni

fogunk szépen, várakozáson felül a befektetett pénzén.

Hogy ez a jövedő milyen legyen, hogy mit várjunk és mit remélhessünk az eljövendő esztendőkre, azt önöknek kell ma elhatároznunk.

Jelentésem eddigi részéből megállapították, hogy társaságunk igazgatósága teljesen rábízta a társaság jövedőjét a részvényesekre és úgy intézkedett eddig dig mindenben, hogy akármilyen irányban fejleszthessék, ha úgy akarják, társaságunkat.

A vasuti hid birtoklása abba a helyzetbe hozott bennünket, hogy Martin County minden szénterülete a mi részleges ellenőrzésünk alatt áll, és rajtunk mulik, hogy ebből mennyit foglalunk le a magunk számára.

Bányaérdekeltségek, szénföldtulajdonosok és vasuttársaságok csupán erre a napra és ennek a közgyűlésnek a határozatára várnak, hogy e terület sorsával és számukra itt nyíló lehetőségekkel tisztában legyenek.

Ma itt senki szénterületet nem bérelhet, míg ez a gyűlés azt nem határozza, hogy szabadlá tesszük az utat mindenkinék, s szívesen látunk idegen társaságot ezen a vidéken.

Szénföldet nem is ad senki bérbe, sem nekünk, sem másnak, mert tisztában van vele minden szénföld tulajdonos, hogy ha mi az utat megnyitjuk, magasabb árat kaphatnak a földjeikért.

Mi rajtunk áll hát tisztelt részvényes testvérek, hogy milyen választ adjunk a válasza vonatkozó érdekeltségeknek.

Megnyissuk-e az utat az idegen tőke számára.

Megnyithatjuk az utat az idevagyakozó tőke számára s ebben az esetben vagy drágán kell megfizetnünk ha újabb szénterület akarunk a magunk számára, vagy meg kell elégednünk örök időkre azzal a szénnel, ami most van a birtokunkban s üzemben tartani a mostani bányát.

Becsukhatjuk a kaput, ami a mi tulajdonunk és amiért mi olyan drágán fizettünk s csukva tarthatjuk azt mindaddig, amíg nem szerztünk elég szénét a magunk számára, de ebben az esetben nem állhatunk meg a mai napnál, tovább is kell építenünk.

Háromszázezer dollár befektést csupán ez az egy bánya nem bír el, vagy ha el is bírja, nem várhatunk e bányától valami nagy jövedelmet, amíg több szénét nem szállítottunk a hidon keresztül.

A hidhoz megfelelő szénterület is kell.

Ha tehát a hidat tartani akarjuk, akkor gondoskodnunk kell azonnal megfelelő szénterületről, s legalább még egy, legalább ilyen nagy, de lehetőleg még nagyobb bányáról, hogy a két bánya elbírassa a hid terhet, amíg az utat szabaddá tesszük mások számára is.

A részvényesek akaratát nem akarom befolyásolni, csak megemlítem azt a tényt, hogy ez a másik bánya, még ha nagyobb lenne a mostaninál, akkor sem kerülne többé, mint körülbelül egy fél millió dollárba.

Ehhez a második bányához nem kell már sem vasuti hidat, sem villanyházat építenünk s így ez a félmillió befektetés egy új bányához nem lenne szükséges.

Határozzanak a részvényesek.

Az igazgatóság megteszi erre a kérdésre nézve a maga jelentését, úgy, hogy a részvényesek határozhatnak alapos megfontolás és megbeszélés után és eldönthetik, hogy milyen sorsot szánnak a jövőre ennek a társaságnak.

Ha tehát a mai közgyűlés az önök akaratából úgy döntene, hogy lemondunk a további terjeszkedésről, akkor arra kérem

tisztelettel a közgyűlést, hogy az igazgatóság indítványát értelmében adja meg azt a pénzt, amire szükségünk van, hogy tartózsainkat törleszthessük, s utasítsák az új igazgatóságot, hogy nyissa meg az utat mindenki számára e szénmezőre.

Ha pedig önöknek az lenne az akarata, hogy épüljön tovább a magyarok bányája, hogy vegyük be magunkhoz azokat is társnak, akik eddig nem voltak közöttünk, akkor tessenek elhatározni, hogy ez a terjeszkedés milyen arányu legyen és hogyan történjék meg.

Nyithatunk még egy bányát, nyithatunk még két bányát, vehetünk szénföldet, vagy bérelhetünk szénföldet, s megkaphatjuk azokat elég mérsékelt árban, mert tudni fogják holnap reggel a földek tulajdonosai, hogy milyen sor-sor szántunk ennek a vidéknek a mai gyűlésen.

Igazgatóságunk erre nézve is megteszi a maga indítványát, s önöknek kell akkor azt is eldönteniük, hogy milyen messze menjünk s önöknek kell az utasításokat megadniuk a következő igazgatóságnak a jövőre nézve.

Tisztelettel kérem részvényes testvéreimet, vegyék az igazgatóság indítványát tárgyalás alá és határozzanak ezek fölött az indítványok fölött olyan módon, hogy társaságunk a magyar bányászok és a magyar nemzetség dicsőségére minél jobban felvirágozzék.

Az új igazgatóság.

Őnök ma új igazgatóságot fognak választani, akik hűségesen végre fogják hajtani az önök akaratát.

Ugyanezt tette a jelenlegi igazgatóság is, amelynek a tavalyi utasítások alapján kellett ugyan dolgoznia, de sok esetben önállóan kellett intézkedniük meglehetősen mélyrevágó kérdésekben.

Azt hiszem jóvá hagyják önök az igazgatóság minden eddigi intézkedését s meg vannak róla győződve, hogy az igazgatók mindenkor, mindenben csak a társaságunk érdekeit nézték, mikor az elmúlt esztendőben fontosabb dolgokban dönteniök kellett.

Az elnöki beszéd után percekig tartó taps hangzott fel.

Az igazgatóság indítványa.

Azután elnök felolvassa az igazgatóság indítványát, mely a következő:

1. Szavazzon meg a közgyűlés az elmúlt üzleti évre hat százalék kamat-jutalékot a részvényeseknek és hatalmazza fel az igazgatóságot, hogy ezt a legközelebbi jövedelemből, a már tavaly az előző évre megszavazott kamatok kiutalása után, ezt a most megszavazandó összeget kiutalassa.

2. Hatalmazza fel a közgyűlés az igazgatóságot, hogy Kermit Warfield Bridge Companytól a Himler Coal Company számára megvásárolja a társaság tulajdonát képező vasuti hidakat és vágányokat.

3. Határozza el a közgyűlés, hogy meglévő bányánk mellé még egy vagy két bányát nyissunk, hogy ezáltal a hidban és villanytelepben fekvő pénzünk megfelelő használatba vessék. És gondoskodják a közgyűlés az ehz szükséges tőke megszerzéséről olyan formán, hogy emelje fel a közgyűlés a társaság jelenlegi félmillió alaptőkéjét kétféle millió dollárra.

4. Utasítsa a közgyűlés az Igazgatóságot, hogy a társaság számára lekötött szénterületet vásárolja meg és általában minden olyan szénterületet szerezzen meg, amelyet társaságunk érdekében hasznosnak tart.

5. Szíveskedjék társaságunk közgyűlése az Igazgatóság eddigi munkáját jóváhagyni, az Igazga-

tóságnak a felmentést megadni és új igazgatóságot választani.

Megindul a vita.

Az igazgatósági indítvány első pontja hosszas vitát idézett elő. Az igazgatóság indítványát felszólalásokkal a következők pártolták: Kucsra József, Sipos István, Dankovics Sándor, Kovács János, Mester János, Lóczy Lajos, Höbe János, Huszty József és Szabó Mihály, míg Veres Andy, Szijjártó Imre, Imre Máttyás, Takács József azt indítványozták, hogy a társaság az elmúlt évre ne fizessen jutalékot, hanem fordítsa ezt a pénzt további felszerelésekre.

Nyikos Gyula szavazást indítványoz. A szavazás az igazgatóság indítványa mellett dönt.

Az igazgatóság indítványának második pontját Himler Márton magyarázata és részletezése után egyhangulag, nagy lelkesedéssel elfogadják.

Az indítvány harmadik pontja az alaptőke felemelése, újabb szentéritek vásárlása és újabb bányák nyitása.

Az igazgatóság indítványát a következők támogatták: Vágó József, Hegedűs János, Fejős József, Nováth József, Orosz György, Veréb György, Szabó Lajos, Mészáros József, Papp István, Nagy Dániel, Kismarton József, Nemes János, Kozma Nándor, Fodor Sándor, Hornyák Mihály, Porkoláb János, Káldor Kálmán, Imre Máttyás, Soos Ferenc, Balázs János, Cseh Ferenc, Puskás, Németh András, Kondor Mihály, Müller József, Pásztor András, Butcher Gábor, Nagy Dániel, Mayer Vince, Kiss András, Sebenyei, Szabó Lajos, Takács Lajos, Szász August, Jesó János, Szabó György, Kovács Imre, Gyebrnár Máttyás, Tóth János, ellene szoltaltak fel Varga Vilmos, Gaál Antal és Huszty József, Fekete András azt indítványozza, hogy az alaptőkét másfélmillió dollárra emeljék fel, Lukács István, Veres Andy és Ujj Sándor pedig azt ajánlják a közgyűlésnek, hogy az igazgatóság által kért 2 millió dollár helyett az alaptőkét 4 millió dollárra emeljék fel, hogy az igazgatóságnak megadják a módot a minél nagyobbserü terjeszkedésre s azoknak az alkalmaknak felhasználására, amik az év folyamán kínálkoznak.

A felszólalások közben elnök a gyűlést felfüggeszti. A szünet alatt a jelen levő vendégek felhasználják az alkalmat, hogy az egybegyűlt tömeghez beszéljenek.

Szónoklatok a szünet alatt.

Elsőnek Máthé László, a Verhovay Egyesület elnöke emelkedik szólásra, Máthé László elmondta, hogy mint a legnagyobb magyar egyesület elnöke, amelynek sok bányásztagja is van, kötelességének tartotta, hogy eljőjjön és megnézzék azt a vállalatot, amelyben sok Verhovay tagnak pénze fekszik. Állásánál fogva kötelessége, hogy öröködjék az amerikai magyarok felett és figyelemmel kísérje az amerikai magyarok minden olyan vállalkozását, amelyben a tömegek vesznek részt. Lelkes szavakkal fejezi ki elismerését a Himler Coal Company nagyserü munkája felett. Boldognak és büszkének érzi magát, hogy az alkotó magyarok csapatát üdvözölheti és kijelenti, hogy bizonyos veszi, hogy az utóttó magyarok nem állanak meg az eddigi utnál, hanem minden erejükkel azon lesznek, hogy a vállalatot a lehető legnagyobb mértékben terjesszék.

Máthé László után az elnök felkérésére Dezső Gábor, a másik hatalmas egyesület, a bridgeporti Szövetség elnöke lépett a magyar bányászok elé.

Dezső Gábor elmondta, hogy több esetben kértek tőle magyar bányászok felvilágosítást a magyarok bányavállalatáról. Lelekes ismeretes és pontos felvilágosítást eddig nem adhatott, mert nem ismerte a vállalatot. Most azonban, hogy megtekintette a bányát és tudomást szerzett a társaság üzle-

ti viszonyairól is, nyugodt lelkiismerettel ajánlhatja minden magyarnak a csatlakozást. Boldog örömmel üdvözi az alkotó magyarokat, akiket ezen a napon az egész amerikai magyarság figyelemmel kísér és kívánja és reméli, hogy az ezeröt száz magyar ember példáját minél többen kövessék, mert ez az út, az összetartás és testvéri szeretet útja vezet a magyar boldoguláshoz.

Rev. Kovács Lajos a következő szónok, aki hatalmasan szárnyal beszédében kéri isten áldását a magyarok további munkájára és ezután összetartásra is buzdítja a magyarokat. Megjegyzi, hogy Himler Mártont hosszú esztendő óta ismeri, minden munkáját figyelemmel kísérte és meg van győződve arról, hogy a helyes uton halad az, aki Himler Mártont követi.

Elnök felszólítására Neuwald Jenő, az ismert munkászvezér beszél a részvényesekhez. Kifejtí, hogy a magyar munkások boldogulása egyedül az ipari szervezkedésben rejlik. Minden politikai mozgalomnál hatalmasabb ereje van az ipari tömörülésnek, mert ez adja meg a magyar munkások tömegének erejét és ez vezet a leghatékosabban a magyar munkások céljának eléréséhez.

Elnök felszólítására Kemény György, a Dongó szerkesztője intéz nagyhatású beszédet a jelenlevőkhez. Elmondja, hogy az első órában bizony megbánta, hogy eljött — mert nagyon keserves utazása volt — mégis örül, hogy jelen lehet a magyar bányászok közgyűlésén és most már látja, hogy a magyar bányászok az eddigi szorgalommal és összetartással haladnak a megkezdett dicsőséges uton.

Minden szónokot óriási tapsviharral jutalmaztak a bányászok, akik boldogan látják, hogy nagy Amerika különböző tömegeinek képviselői a legnagyobb elragadtatással beszélnek a vállalatról és az amerikai magyarság büszkeségének és reményének tartják a magyar bányászokat.

Az amerikai magyar sajtó is nagy számmal volt képviselve. Jelen voltak a gyűlésen A Szabadság, az Amerikai Magyar Népszava, Magyar Hírlap, St. Louis és Videke, Amerikai Magyar Hírlap, Dongó, Magyar Hírnök és Szabad Sajtó megbízottai.

Himler Márton kijelenti, hogy szívesen hallgatnak meg a jelenlevő nem részvényes testvérek közül bárkit, akinek valami mondanivalója van.

Jerabek Lajos, akroni kereskedő jelentkezik szólásra. Jerabek Lajos elmondja, hogy nem volt bányász soha és eddig semmi sem kötötte a magyar bányászokhoz. Az eddig végzett nagy munka és a további célok híre azonban Akronba is eljutott és Jerabek Lajos feleségével együtt eljött pár napra a magyar telepre, hogy kezefogjanak és üdvözöljék azokat a derék bányászokat, akik összetartással szorgalmukkal mintául szolgálhatnak az amerikai magyarság nagy tömegének. A magyar bányászok nagy tapssal köszönik meg Jerabek Lajos érdeklődését és elismerését.

Felelemlik az alaptőkét 2 millióra.

A gyűlés újból megnyitása után a jelenlevő részvényesek egyhangulag, nagy lelkesedéssel és tapssal elfogadják az igazgatóság indítványát, mely szerint a Himler Coal Company jelenlegi félmillió alaptőkéjét kétfélmillió dollárra emelik, hogy alkalmat adjanak az igazgatóságnak, hogy újabb szentériteket vásároljanak, újabb bányát esetleg bányákat vásároljanak, a lehetőséghez képest és a saját belátásuk szerint. Ezzel kapcsolatban az indítvány negyedik pontját nagy lelkesedéssel fogadják el.

Az ötödik pont tárgyalása előtt elnök felkéri a jelenlevő részvé-

nyes testvéreket, hogy mindenki jelentkezze szólásra, akinek valamilyen indítványa van, vagy idevonatkozó ügyben felvilágosításra van szüksége. Pontosabb indítványozás nem történt, a kért felvilágosításokat elnök mindenkinél megadta.

Ezután tárgyalásra került a kibocsátandó részvények eladási ára. A tárgyhöz a következők szoltak hozzá: Károlyi János, Kiaba Bálint, Káldor Kálmán, Fekete János, Nyikos Gyula, Csef Ferenc, Fekete Ferenc, Göbe János, Imre Máttyás, Szabó Lajos, Kertész György, Szita György, Toplák József, Orosz Aaladár, Róna Ármánd, Róka Frigyes, Kiss Ferenc, Bálint Gyula, Balogh F. János, Litafik Mihály, Józsa Károly, Nagy István, Papp István, Loos Rudolf, Szabó György, Baráth Gábor felszólalása után a közgyűlés az ezután kibocsátandó részvényeket az új részvényeseknek 130 dollárért, a régi részvényeseknek, illetve mindazonoknak, akik már eddig részvényesek 120 dollárért adják.

Megadják a felmentést.

Ezután kerül tárgyalásra az igazgatósági indítvány ötödik pontja. A közgyűlés többek felszólalása után az igazgatóságnak a felmentést megadja és eddigi munkájukért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz meg.

Majd ezután az új igazgatóságot jelölő bizottságba Veres Andrást, Czizkora Jánost és Kósa Edét választják meg. Elnök frgyelmezteti a közgyűlést, hogy ez a gyűlés legfontosabb pontja, mert a vállalat sorsát egy esztendőig az újonnan megválasztott igazgatóság fogja intézni.

A jelölő bizottság visszavonul és pár perc múlva jelenti, hogy hosszszas megfontolás után a következőket ajánlja a közgyűlésnek az új igazgatóság tagjaiul:

Himler Márton, Láng Jenő, Hancinger Lajos, Fekete János, Varga Mihály, Bakó János, Demény Ferenc, Kiss Ferenc, Károlyi János, Róka Frigyes és Domokos József.

Elnök felvilágosítja a közgyűlést, hogy a jelölő bizottság jelöltjein kívül bárki jelölhet igazgatósági tagokat. Több jelölés után elnök elrendeli a szavazást és a közgyűlés a jelölő bizottság által ajánlott igazgatóságot teljes egészében megválasztja.

Több tárgy nem lévén, elnök köszönetet mond a közgyűlésen résztvevő részvényeseknek és vendégeknek és a gyűlést a magyar himnusz elneklése után bezárja.

A gyűlés után a jelenlevő részvényesek és vendégek vagy negyvenezer dollár értékű új részvényt jegyeztek le.

A telep asszonyai és három vendégasszony, névszerint Németh Andrásné, Springfield, Ill. Polcer Antalné Clarence, Pa. és Jerabek Lajosné, Akron, O. segítségével vacsorát adtak a vendégeknek és azután újra felmentek a színház termébe, hogy meghallgassák a himlerville-i színelőadását.

A színházi előadás és tánc.

Kósa Edéné, Róka Frigyesné, Domokos József, Róka Frigyes, Kósa Ede és a kis Balogh Pista voltak a szereplők. Az aranytálér című egyfelvonásos szindarabot adták elő Fülöp Ilona rendezésében. Mindannyian gyönyörűen megállták a helyüket a színpadon és olyan élethűen játszották szerepeiket, olyan igaz meghatottsággal és mély érzéssel beszéltek a magyarok álmáról és céljáról, hogy a hallgatóság soraiban százezrek sirtak a meghatottságtól. Óriási, szünni nem akaró tapssal jutalmazták a himlerville-i magyar műkedvelők tökéletes előadását.

Az előadás után tánpera perdtültek a vendégek és az óriási teremnek a hajnali órákig a legjobb kedvvel ünnepelték a sikeres közgyűlést. Sok részvényes és vendég elhozta feleségét és lányát és bizony nem panaszkodhattak a nőle, mert bőven kijutott a táncokból.

Hirek a bányák világából

A MINGO MEGYEI HÁBORU.

Mingo Countyból a legutóbbi napokban nagyon megnyugtató jelentések érkeztek és a lakosság már-már abban a téves hitben ringatta magát, hogy minden elmúlt, minden rendben van és az ostromállapot megszüntetéséről is komolyan kezdtek már gondolkodni a hatóságok.

Ugy látszik azonban ez a nagy esend csak a nagy viharokat megelőző szélesendnek bizonyult, mert Matewan és Lynn között a zavargók egyike súlyosan megsebesítette William McLillian katonát, aki négy bajtársával őráraton volt.

Igy hát Morgan West Virginia kormányzója kénytelen volt egy erőlyes nyilatkozatban, megerősíteni a Mingo megyére elrendelt ostromállapotot és egyben sorozást is rendelt el, minden hadkötelest bevonulásra szoltíva fel a megye területén.

Morgan kormányzó a felhívásban kijelenti, hogy a megyében lázadások, felkelések és ehhez hasonló állapotok vannak, a polgári hatóságok teljesen képtelenek rendet teremteni és mindenünnen olyan jelentések érkeznek, melyek alapján újabb és nagyobb arányú zavargásoktól lehet tartani.

Mintán West Virginia államnak szervezett állami katonasága nincsen és a nemzetőrség felállítását célzó törvény még nem lépett életbe, Morgan kormányzó ugy oldja meg a kérdést, hogy a megye 130 hadköteles korban lévő fiatal emberét a zászlók alá hívta. A besorozott fiatal emberek rövid kiképzés után a megye közbizóságának és rendjének megőrzésére lesznek megbízva.

Az ostromállapotra vonatkozó rendelkezések pedig a megyében egyelőre még érvényben maradnak, egészen addig, míg a kedélyek teljesen és véglegesen le nem higgadtak.

HIVATALOS VIZSGÁLAT A BÉREK TÁRGYÁBAN.

Seattle, Wash. Edward Clifford Washington állam munka és iparügyi igazgatója bizottságot küldött ki az állam bányaiparának és különösen a bérkérdésnek megvizsgálására.

A bizottság tagjai alaposan megvizsgálják az egész szénipari helyzetet és minden rendelkezésre álló adatot összegyűjt, hogy megfelelő beszámolót terjeszthessenek elő. Körülbelül egy hónap múlva lesznek készen a vizsgálattal és azután megkezdik a beszámolót, mely Washington állam szénbajain lesz hivatva gyökeresen segiteni.

75.000 DOLLÁROS TÜZKAR.

Midwest, Ky. A Southland Coal Company Midwest bányájában tűz ütött ki és a lángok teljesen tönkretették a tiplit, villanyházat, raktárakat és több más épületet is. A kár körülbelül 75.000 dollárra rug. A bányában száz ember tartózkodott, mikor a tűz kiütött, de mindannyian elhagyhatták a tárnákat a seften keresztül.

A részvényesek és vendégek vasárnap és hétfőn a legnagyobb meglepéssel távoztak a telepről. Minden bányász elragadtatással fejezte ki a bánya jósága és a felszerelések tökéletessége felett. És minden jelenlét magyar azzal a meggyőződéssel ment el, hogy jól megalapozták a kentucky-i hegyek között a magyar bányászok bányavállalatát. Hogy jó és biztos kezekben nyugszik a magyar vállalkozás sorsa és az esztendőik mulásával mindig gyarapodni és hatalmasodni fog ez a vállalkozás, amely az elsőnek indult csatasorba a testvéri szeretet és összetartás jegyében a magyar boldogság megvalósításáért.

SZÖVETSÉGI ÁLLAMI BANYAHIVATALT TERVEZNEK.

Nichelson szenátor törvényjavaslatot nyújtott be a kongresszushoz egy szövetségi bányahivatal felállítás tárgyában. A bányahivatal főnöke miniszteri ranggal tagja lenne a kormánynak is. Az új szénminiszterium a bánya, kőolaj s gáz iparokat ellenőrizné, beleértve nemcsak a szén hanem a fém bányákat is. A hivatal négy főosztályból állana és három alosztályból. A négy főosztály lenne a bányászat és földtani intézet, ásványtermékek piaera hozatalának osztálya, bányamérnöki hivatal, a három alosztály a bánya statisztikai osztály, sajtó és elszámolási osztályokból állna.

SZENÁTUSI VIZSGÁLAT A WILLIAMSONI BANYÁSZSZTRAJK ÜGYÉBEN.

Jelentettük, hogy a west virginia zavargásokkal kapcsolatos bányászsztrájk ügyében a szenátus vizsgálatot rendelt el. A west virginiai bánya tulajdonosok egyesülete szintén foglalkozik ezzel a tárggyal és Harry Olmstead, az egyesület egyik vezető tagja a leghatározottabban jelentette ki, hogy az egész sztrájkot összeesküvők szervezték és csakis ezen zavargó elemeknek tudható be, hogy West Virginianban annyira elmergesedtek az állapotok. Véleményt alkotni ebben a kérdésben Olmstead kijelentése alapján nem lehet, mert az igazságos véleménynek és ítékezésnek első alapföltétele az, hogy "hallgattassék meg mind a két fél". Ha majd a sztrájkoló bányászok is véleményt fognak mondani, ha majd a szervezett bányászok és szervezett bányászok vezetőit is kihallgatják, akkor módjában lesz majd az ügyet megvizsgálni a kiküldött szenátusi bizottságnak és esetleges véleményt alkotni.

PUHASZÉN TERMELES.

A június 11-én végződött hét földtani Intézet jelentése szerint nem mutat nagyobb változást. Kb. 8 millió tonnát termeltek, illetve pontos összegben 7.945.000 tonna volt az összertermelés.

KEMÉNYSZÉN KIVITEL MAJUS HÓBAN.

Májusban 5.793.895 tonnát szállítottak külföldre, vagyis 175.570 tonnával kevesebbet, mint áprilisban és 361.983 tonnával kevesebbet, mint mult év május havában, amikor is 6.555.878 tonna kemény szenet szállítottak külföldre Amerikából.

MAJUS HÓ BALESETI KRÓNIKÁJA.

Az Egyesült Államok Bányahivatala már megkapta a különböző államok bányafelügyelőitől a május hóra vonatkozó baleset kimutatásokat, amiből megállapították, hogy ez év május havában 158 bányászt ért utól a hivatása teljesítése közben a bányászors, míg mult év májusban a megöltek száma 163 volt. Az ideki kimutatás tehát 5 halálalattal kevesebbet mutat fel. 1913-1920 május havában átlagosan 176 bányász vesztette életét és a termelt szénnek mennyisége pedig 46.876.000 tonna volt. A balesetek aránya tehát egy millió tonnával 3.67%. A pennsylvaniai keményszénbányákban 41 bányász vesztette életét, míg az ország puhaszén bányáiban 117. A puhaszén bányászó államok közül május havában West Virginia 36, Pennsylvania 27, Illinois 16, Indiana 6 és Ohio 6 halálos baleset volt. Ez év első öt hónapjában a különböző bányabalesetek 806 ember életét pusztították el, míg 1920 első 5 hónapjában a megölt emberek száma 874 volt. A csökkenés 64, vagyis 7.8 százalék.

MINDEN ANYA PROBLÉMÁJA

az, hogy bábije részére kedvező és tápláló edelt adhasson.

Egy magyar anya Brooklynból így ír:

"Amikor az anyatej nálam fogytán volt, ugyszólván mindennel próbálkoztam—míg végre az orvos rendeletére

Borden's EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)

nevezetű tejet adtam bábimnek s nyomban hizni kezdett. Ma már az egészség ragyog le róla."

The Borden Company

Borden Building

New York

Vágja ki e szelvényt még MOST — és postázza még MA

és INGYEN megkapja a GYERMEK EGÉSZSÉGE című könyvet, melyből megtudhatja, mint kell bábiját egészségesnek megtartani. Valamint etetési szabályokat saját anyanyelvén.

Név .....

Cím .....

064

Akar dörzsöles nélkül 1 centért mosni?

Ha a Mitchell Magic Marvelt használja, azzal kimoshatja az egész heti mosását 15 perc alatt egy centért. Nem kell dörzsölni, nem eszi meg sem a kezét, sem a ruhát, nincs benne mérge s garantálunk, ha ezt használja, ruhája tovább tart. Megér a maga felesége, anyja, kedvese egészsége egy centet? Ne vegyen más kotyvalékot, amelyek megesszik a ruhát pár mosás után. — Óvakodjon az utánzatoktól! Kijelöljön 1 talért 10 centet postaköltségre s kap egy 6 hónapra való dobozzal. Ha beküldi \$5-t, kap egy dolláros szép ajándékot s a postaköltséget is mi fizetjük. Írjon magyarul. Szakácskönyv \$2, 40 jó magyar regény csak \$5. Mail Order House., Glenfield, N. Y.

MAGYAR TESTVÉREK!

Ha Pocahtonásra jöttök, keressétek fel elsőrendű hotelomat és restaurantomat, hol minden időben kitűnően elkészített magyar ételeket és hideg italokat kaphattok. Hídeg sör állandóan kapható. Magyar testvéri üdvözléssel!

Rivnyák György
POCAHONTAS, VA.

Steubenville Bank and Trust Co.

104 South 4th Street,

Steubenville, O.

PÉNZKÜLDÉS a világ minden részébe

HAJÓJEGYEK minden vonalra kaphatók az eredeti árban.

Dollárbetétekre 4 százalék kamatot fizetünk

ANDREÁNSZKY ARTHUR,
a külföldi osztály vezetője

GÉMÁNT GYÜRÜ INGYEN!

A gyönyörű Barneo gyémánt utánzat gyors hirdetése végett, amelyeket új, titkos módszerrel készítettünk, hogy az ékszeresek is alig tudják megkülönböztetni a valóditól,—mi küldünk önnek TELJESEN INGYEN egy ilyen gyönyörű gyűrűt, amely 1/25 van bélyegezve és egy félkarátos Borneo Gyémánt Utánzatot tartalmaz, egy elegáns selyem bélést dobozban. Önnek csak 1 dollár 65 centet kell fizetni a postamesternek a postaköltséget, csomagolásért és hirdetésért stb. Ha ugy találja, hogy nem olyan, mint a valódi gyémánt, küldje vissza, mi visszatérítjük az ön pénzét. Összesen csak 10,000 darabot küldünk szíjjel. Miután az árak később nagyon fel fognak emelkedni, ajánlatos, hogy mielőbb rendeljen és küldje be az üjmértékét.

STANDARD WATCH & IMPORTING CO.
1512 Hayworth Building, Dept. 20 CHICAGO, ILL.

CUNARD-ANCHOR

Legnagyobb, leggyorsabb hajók a világon. Kétféle bányászati. Van helyi ügynökség az ön városában is

Magyarországba, Jugoszláviába, Csehszlovákiába és Romániába Hamburgon át

SAXONIA JULIUS 21-ÉN

II. oszt. \$145 III. oszt. \$125 Adó \$5.—

Trieszt, Fiume és Dubrovnikon át

CALABRIA, Aug. 6-án

Hajójege \$100. Adó \$5.—

Cherbourg vagy Southamptonon keresztül

MAURITANIA ..... Julius 15

AQUITANIA ..... Julius 26

Thurmond és vidéki magyarok

Megbízható bankunkba bátran fordulhatnak az ó-hazába való pénzküldésért. Bankunk az Egyesült Államok bankjainak felügyelete alatt van.

Betétek után 3% kamatot fizetünk.

PÉNZT küldünk az ó-hazába.

J. HUGH MILLER cashier

**National Bank of
Thurmond**

Thurmond, W. Va.

Csak 1 dollárt kell

kell ezzel a szelvényvel kivágni és beküldeni az Amerikai Magyar Bányászlaphoz, a történetért.

PINTÉR MARI
AMERIKÁBA MEGY
Megrendelő neve .....
Lakása .....
Város .....
Utca, szám vagy Box .....

Toms Creek és vidéki Magyar Bányászok!

Ne tartásotk pénzeket idegen városban. Tartásotk azt itt, a bányászok bankjában. Bankunk oly biztos, mint bármely legnagyobb bank. Magyar bányászokat szívesen látunk. Sok magyar ügyfelünk teljes bizalommal van hozzáuk.

The Miners Bank of Commerce

C. O. RAMSEY, Pénztárnok.
COEBURN, Virginia

DRY FORK VIDÉKI MAGYAROK!

Keressétek fel Yukonban levő kitűnő fűszer, vegyes és mézárós üzletemet, ahol mindig tisztességes kiszolgálásban részesültök és a legolcsóbb árban kaptok minden árut.

Magyar testvéri üdvözléssel

Kassay Károly
YUKON, W. VA.

Magyar egyleti ügyek

SZENT ISTVÁN OTTHON.

A következő sorok közlésére kértek fel minket:

A Magyarországi Lelkesek Amerikai Egyesülete felismerte, hogy a magyarságnak mulhatatlannul szüksége van egy intézetre, amely anyagi érdekek mellőzésével, kizárólag azt a célt szolgálja, hogy a bármely kivándorlási ügyben tanácsra szoruló honfitársak javára munkálkodjék és megóvja őket lelkiismeretlen megkárosítástól.

Ugy a bevándorlási hatóságok, mint pedig a haza érkezett visszavándorlók és az újonnan Amerikába érkezettek részéről ismételt hangzott a panasz, hogy Elis Island szigetén az amerikai magyarság érdekei nincsenek képviselve, senki sincs, aki hivatott tanácsosul lássa el az arra utaltakat. A Lelkes Egyesület az intézkedés sürgettségét átlátva, megalapította a Szent István Otthont, melyet június 13-án át is adott hivatásának.

A Szent István Otthon a bevándorlási és a new yorki állami hatóságok ellenőrzésével a Lelkes Egyesület vezetése alatt áll, minden ízében a keresztényi szeretettel áthatott intézmény, amely a közjó előmozdítását tűzte ki célul.

Az amerikai magyarság túlnyomó többsége a keresztény hitközségek kebelébe tartozik, miért is módjában áll a Szent István Otthon működéséről közvetlen értesítéseket szerezni, sőt a hitközségi gyűléseken az ügyre vonatkozó indítványait előadni.

A Szent István Otthon a magyarság tulajdonát képezi, a méltányos árak mellett is fennmaradó hasznát a Lelkes Egyesület magyar közérdekű intézmények céljaira fogja fordítani (kórház, árvaház stb.).

Az Amerika és Magyarország közötti békeszerződés aláírása után a magyar kormány szintén gyakorolni fogja ellenőrzési jogát, miért is minden honfitársunk, akár amerikai vagy magyar állampolgár, akár pedig a megszállott területek polgára, a Szent István Otthonban teljes jogvédelemben fog részesülni.

Európába utazó vagy Amerikába érkező honfitársaink minden ügyes-bajos dolgában eljárunk. Hajójegyek eladása, pénzküldés, pénzbevitel, atyafiak kihozatala konzuli láttaozások, közjegyzői hiteltesítések és hazai jogiügyek a legméltányosabb árak mellett lesznek lebonyolítva. A New Yorkban tartózkodó ki és visszavándorlók a Szent István Otthonban tiszta szobákat és zamatos magyar ételeket kaphatnak önköltségi árban, az otthon tágas olvasótermében pedig kellemes szórakozással tölthetik a várakozás hosszú óráit.

A szeretet jegyében kezűlünk működésünket, a szeretet nevében kérjük magyar testvéreinket, tekintsek a Szent István Otthont saját intézetüknek, támogassák azt szeretetük teljes melegevel, hogy ezzel önmaguknak és honfitársaiknak tegyenek szolgálatot és lehetővé tegyék az eddig oly fájdalmasan nélkülözött magyar jóléti intézmények felállítását.

A Szent István Otthon címe 193 Ave. A. New York, N. Y. — Utirány: A Második Ave. magvasauton a 14-ig utcáig, innen alig közhajtásnyira az Ave. A-n a 12. és 13. utca között.

A Szent István Otthon igazgatósága.

A SZEGEDI SIKETNÉMA INTÉZET.

A szegedi siketnémák intézetétől kaptuk az alábbi levelet: Abban a megjegyzésként kereszük fel ezen irásunkkal, hogy bármilyen jól menjen is odaát a sora, az édes szülőföld képét nem törlötte ki a lelkéből teljesen. Szívesen bizonyára megrezreg egy hír, ha Magyarországról, régi hazájáról hall hírt és nem lesz részvétel, ha innen segélykiállítás hangzik feléje.

Magyarország össze van törve. Nemzetünk a forradalmi láztól kegyetlenül meggyötörve, erkölcsi és gazdasági javaiból teljesen kifosztva, még alétlan fekszik elenségeink lábai előtt. A szükség, a nyomor elviselhetetlen s ennek közepette ki-ki csak a saját baját érzi; de nem tud a másokéval is törődni. Közüteményeink, iskoláink a hat éves vizsoutagság után, anyagi erejükben legyengülve, várják a nélkülözésektől való megszabadulás idejét.

A siketnémák szegedi intézetében a társadalom legszerencsésebb tagjai részesülnek nevelésben és oktatásban. E boldogtalan gyermekek között többen vannak olyanok, akiknek szülői Amerikába vándoroltak és ha falaink között nem találhat volna biztos menedéket, a teljes elzűllés lett volna osztályrészük. A siketnémák intézetünkben foglalkozásuk terhes bilincseitől szabadulnak meg. Akik sohasem hallották övéik nyájat szavát, itt megtanulnak hangosan beszélni. Értelmes, derék, munkás polgárokat nevelünk belőlük, hogy velük is szaporítsunk a dolgozó, a Magyarországot újraépítő számát.

Ezen nemes törekvésünk sikerét egyedül az anyagi eszközök hiánya akadályozza. A kicsire szabott ország, az adósságokkal terhelt állam, az elszegényedett s a megélhetés gondjaival küzdő társadalom nem bírja humánus intézetünk fenntartását biztosítani. Növekedésünk u. i. túlnyomólag szegény vidéki szülők gyermekei, akiknek élelmiszeréről is az intézetnek kell gondoskodnia. Az élelmi cikkek árai nálunk ezidő szerint minden eddigi képzeletünket felülmúlóan magasak, úgy, hogy sohasem tudjuk, melyik napon jutunk abba a helyzetbe, amikor még kenyérre sem lesz elegendő pénzünk.

Ezen súlyos helyzetben bizalommal fordulunk amerikai testvéreinkhez s kérjük, legyenek köztük munkánkban segítségünkre. Járuljanak némi összeggel és ismerőseik, magyar testvéreink körében indítandó gyűjtéssel ahhoz, hogy intézetünk erőre kaphasson és áldásos munkásságát anyagi megrázkodtatás nélkül folytathassa. Kérjük, vegye figyelembe a mi pénzünk és az amerikai pénz közötti nagy értékkülönbséget. Néhány dollárnyi segély elegendő lenne működésünk egész évre szóló biztosítására. Azonban bármily esélyt összeget, ruházatot, lábbelit vagy élelmiszereket is nagy hálával veszünk.

Kérésünket mély tisztelettel szíves jóindulatába ajánlván és annak teljesítését remélve, vagyunk a siketnémák szegedi intézete felügyelő-bizottsága nevében.

Szeged, Bécsi-körút 36-40, 1921 április hó 27-én.

Mély tisztelettel

AZ IGAZGATÓSÁG.

Az esetleges adományok közvetlenül a felügyelő bizottság fenti címére küldhetők.

Angol-Magyar Levelező és Ügyvéd \$1.00
Amerikai Nyelvemester szótárral 1.50
Testre erősítő erős pénzöv .. 1.50
A három egyszerre megrendelve csakis \$3.00
Gartner Lajos, pénzküldési, közjegyzői, hajójege és jogügyi irodájában, 401 E. 80 St., New York, N. Y. ahol minden ügyét elintézik.

**AMERICAN
BLACK SEA LINE**
Gyakori hajóindulások egyenesen
CONSTANZÁBA
Gyors és kényelmes hajókkal
A legjobb és közvetlen út
ERDÉLYBE
S. S. ACROPOLIS
Indul Constanzából vissza
JULIUS 10-ÁN
Bővebb felvilágosításért írjon
Stephanidis, Benas & Co.
General Agents
21-24 STATE ST., NEW YORK

Magyarországi hírek

Tolvajkölcsös betörő leány. Az utóbbi időben Debrecenben elkövetett sok lopás és betörés tettesét nyomozza a rendőrség. A napokban elfogtak egy fiatalkorleányt, aki ellen alapos gyanumerült fel arra nézve, hogy részese a rendőrség. A napokban elfogtak egy fiatalkorleányt, aki ellen alapos gyanumerült fel arra nézve, hogy részese a rendőrség. A napokban elfogtak egy fiatalkorleányt, aki ellen alapos gyanumerült fel arra nézve, hogy részese a rendőrség. A napokban elfogtak egy fiatalkorleányt, aki ellen alapos gyanumerült fel arra nézve, hogy részese a rendőrség.

K. E. előadta, hogy a rendőrség gyanuja N. Ilona ellen nem alaptalan, mert mikor még mindketten a szabad levegőt szívták, ő is vásárolt különféle holmikat tőle. K. E. meg is nevezte, hogy az általa vásárolt holmik Markovics Erzsébet Hatvan-utca 30. sz. alatti lakásából valók, ahova N. J. betört.

Erre a rendőrség vallatára fogta a tagadásban lévő betörő leányt aki végre is beismerte tolvajlásainak egész sorozatát.

Majd elmondta, hogy álkulescsal követte el tetteit.

Hát hol vette az álkulescsal?

kérdezték.

— Magam csináltam kalapdrótból, felelte.

Ez nem akarták elhinni, mire a leány drótot kért s pár pillanat alatt olyan tolvajkölcsös formált a kezével, hogy a legjobb lakatosmester is megirigyelhetta volna a mesterséget. A készített tolvajkölcsös N. Ilona odaállt egy bezárt szekrényhez s a rendőrtisztviselő legnagyobbat ámulatára kinyitotta a kalapdrótból készült álkulescsal a zárat.

— No sokra viszed még — mondták neki. Alkalmasint Márianosztrán fogod befejezni a pályádát.

A leányt átadták a fiatalkorleány bíróságának.

Halálos katasztrófa az országúton. Minap este a hajduböszörményi országúton halálos szerencsétlenség történt egy fiatalkorleány kocsis könnyelműsége folytán. Debrecenből indult Bösözörménybe Kerékgyártó István malomtulajdonos kocsija, melyen a leánya és veje ült. Mikor a 3. sz. vasúti őrházhoz ért, a kocsit hajtó suhane sebes hajtással ügykezett céljára felé s az országúton testvérel játszó Megyő Berta nevű 3 éves kislányt elgázolta. A kocsis, mintha semmi történt volna tovább rohogott, csak a téglavetőnél fogták el s vissza vitték a városba. A rendőrség a könnyelmű suhane kocsist letartóztatta. A szerencsétlen gyermek meghalt.

Mer a Julis elhagyott... A debreceni kir. ügyészségnek jelentették, hogy Vámos Péteresen ifjú Kovács Imre 18 éves legény öngyilkosságot követett el. Mialatt szülei távol voltak, az udvaron lévő akácára a nadrág szíjával felkötötte magát. Hátra hagyott levelében azt írja, hogy tett azért követte el, mert a Julis elhagyta...

Életunt leány. A debreceni rendőrségnek bejelentették, hogy a Pereces-u. 20. számú házban öngyilkos lett egy fiatal leány. Az illető Balogh Róza, aki marólingal megérte meg magát. Beszállították a kózkórházba. A rendőrség kihallgatta Balogh Rózát, aki előadta, hogy reménytelen szerelme miatt akart meghalni.

A csikószámadó fizetése. Sívágó Imre, Debrecen város törzsménésének számadója, aki eddig 12.112 korona fizetést kapott, kérvényt adott be a városhoz, amelyben késszénfizetésének 50 ezer koronára való fölemelést kérte, négy ló, négy tehén, négy kocasertés és hetven liba tartásával valamint három hold föld haszonélvezetével. A város ezt a kívánságot kissé túlzottnak találta és úgy határozott, hogy a csikószámadónak harmincezer korona kőspénzt, nyáron két ló és egy tehén, továbbá hetven liba tartását adja, három hold föld haszonélvezetével együtt. A tárgya-

lás folyama alatt kiderült, hogy a számadónak két bojtárt kell tartani, akiknek fizetése és élelmezése neki állítólag hetvenezer koronájába kerül. Ez ez a két bojtártartás döntötte el a fizetésjavítást, mert amikor azt hozták föl, hogy a város polgármestere sem kap többet évenként hatvan ezer koronánál, akkor az a kijelentés hangzott föl, hogy a polgármesternek maga mellett nem kell két bojtárt tartani.

Meggyilkolt kereskedő. Egy Gyöngyös mellett lévő tanyán meggyilkolták Oestereicher Miklós közismert milliomas vasnagykereskedőt. Az áldozat este öccsével elhagyta kastélyát s ekor két álarcos, katonaruhába öltözött rabló megtámadta, halálosan megsebezte s kirabolta. Az orvosi segítség s a rendőrség későn érkezett. A gyilkosokat nem lehetett kinyomozni. A meggyilkolt mindössze 27 éves volt, halálát felesége és két kis gyermeke gyászolják.

Lezuhant egy repülőgép Kolozsváron. Tragikus szerencsétlenség történt a minap Kolozsváron. Egy katonai repülőgép géphiba következtében lezuhant és pilótája szörnyethalt.

Néhány nap óta négy katonai repülőgép kering délutánonként több órán keresztül a város felett. Állandóan hatalmas tömeg bámulva a gépek bámulatos produkcióit, halálzuhanásait, amelyeket szinte ötpercenként ismételték a merész pilóták. Háromszornégyezer fordultak meg egymásutána a levegőben, mentek fordított gépeket, úgy, hogy fejük a föld felé volt fordulva s a nézők visszafojtott lélekzettel bámulták a vakmerő mutatványokat.

A baleset délutánján Szamosfalváról elindult két gép és a város fölé érkezve, a rendes szaltomortálékat végezte. Megjelentek a sporttelep fölött, ahol éppen mérkőzés folyt és egész alacsonyra lerepültek.

Az egyik gép néhány kör után a magasba emelkedett, gyönyörű kettős szaltomortálét csinált, majd az ugynevezett looping the loop-ot akarta megcsinálni, teljes kört fordult a tengelye körül, de nem tudott ismét egyensúlyozni és a nagy tömeg remülélen látta, hogy ötször-hatszor megfordul a levegőben, majd meredeken zuhan lefelé.

Az eset a város minden részéből látták és egyszerre riadt szaladás kezdődött minden utcából az esés irányára felé. A gép a Trefort-utca felső részén levő Davida-éle kertben esett le, ahol szerencsére senki nem tartózkodott.

Mire az első a szerencsétlenség színhelyére érkeztek, a repülőgép pilótáját teljesen széttroncsolták, holtan találták. A szerencsétlenül járt pilóta Boncesen repülő hadnagy. Holttestét a törvényszéki orvostan intézetbe szállították.

A szerencsétlenség oka a gép jobbszármányának kötélszakadása. A repülőgép Focke vadászgép, együléses, biblán, száma 9316. Az esés 1500 méter magasságból történt s a halált valószínűleg az okozta, hogy a fák közé zuhanván, egy ág furódott a pilóta szájába és az arcát teljesen összeroncsolta. Azután a gép is rázuhant és két lábát zúzta össze.

A szerencsétlenség színhelyén óriási tömeg gyűlt rövid idő alatt össze. Néhány pere múlva kint voltak a mentők és a rendőrség is s megjelent Tanasesen belügyi államtitkár is. A szerencsétlenül járt hadnagy iránt óriási a részvétel.

Kiadják a román állampolgárok Magyarországon levő értékpapirjait. A romániai állampolgárok Magyarországon levő értékpapirainak ügyében dr. Kiss Béla kolozsvári iparkamarai titkár a napokban Bukarestben járt, ahol az értékpapírok hazahozatala érdekében kérvényt adott át a külügyminiszternek és a pénzügyminiszternek. A kérvényhez es-

tolta az erdélyiek Magyarországon lévő értékpapirairól szóló kimutatást. A miniszterek eljutatták a kérvényt a Budapestén tartózkodó Lepadatu államtitkárhoz, a felszámolóbizottság elnökéhez, aki az értékpapírok kiadásáról intézkedni fog.

Letartóztatják a Fenyő üzletből rablott ékszer orgazdáját. A Fenyő és Braunfeld cég kolozsvári ékszerüzletéből elrablott órák egy részét megtalálták Bukarestbe. Gethe detektívönök, Mokolea detektív kíséretében most hosszabb tartózkodás után visszaérkezett a fővárosból, ahol elrendelte a két orgazda letartóztatását. Gethe detektívönök Braszóban is nyomozott. Ostesetzer ékszerésznél nemrégiben a kolozsvárihoz hasonló betörést követtek el. Ennek is Jellinek Béla a tettes. Battyán Dénes, aki felbujtója és einkostára volt, még nem fogták el.

Bizottság utazott Kolozsvárról a petrozsényi összeesküvés megvizsgálására. Petrozsényben államillesen összeesküvés miatt többeket letartóztattak. Mint az állambiztonsági főfelügyelőségtől értesülünk, Kolozsvárról szombaton bizottság ment ki a helyszínre a vizsgálat lefolytatására. A bizottság munkájában részt vesznek a sziguranca és a rendőrség emberei és az ügyészség részéről Cipeşcu ügyész. A letartóztatottak száma nyolc.

Betörők garázdálkodása. — Az elmúlt éjjel betörtek Barabás Andor Kolozsvár, Gyufagyár 1. szám alatt levő lakásába. Nagy mennyiségű fehérneműt, ágyneműt vittek el huszezer lei értékben. Ugyanezek a betörők a szomszédos lakásba is behatoltak és onnan egy zöldesszárfa felöltőt és egy hátizsák 4-es és 6-os Lancaster patront vittek el.

EURÓPÁBA

RED STAR LINE

hajón. Rendszeres heti járatok az 54-62. számú new yorki North River-i Pierektől:
Kronland ..... Julius 30
Zeeland ..... Aug. 6
Lapland ..... Julius 16
Finland ..... Julius 23

Csak 3-ik osztályú utasok részére:

Samland ..... Hamburgba ..... Julius 16.
Gothland ..... Libau, Daugis ..... Julius 30

AMERICAN LINE

Hamburgba Cherbourgon át:
MANCHURIA ..... JULIUS 14.
MONGOLIA ..... JULIUS 28.
Egyenesen Hamburgba:
MINNEKAHDA ..... AUG. 11.

WHITE STAR

Cherbourgba és Southamptonba:
OLYMPIC ..... JULIUS 16.
Gothland ..... AUGUSZTUS 3.
CETIC ..... Julius 23
CERIC ..... Julius 30
BALTIC ..... Julius 9

New York és Boston-Azores,

Gibraltárba, Nápolyba és Genuába

CANOPIC ..... AUGUSZTUS 9.

CREPIC ..... SZEPTEMBER 7

White Star-Dominion

Montreal—Quibec—Liverpool

MEGANTIC ..... PULUS 16

CANADA ..... JULIUS 30

VEDIC ..... AUGUSZTUS 6

Gyors, hatalmas, jól felszerelt hajók. Előzetes kizárólag az utasokkal szemben.

Felvilágosításért, árakért, bevándorlási és utlevél szabályzatokért írjon erre a címre:

INTERNATIONAL

MERCANTILE MARINE CO.

116 hajó 1,250,000 tonna.

9 Broadway, New York

vagy bármely hely ügynökhöz.

Az egyedüli magyar DETEKTIV

Helybeli és óhazai ügyek elintézése. Ha keresi férjét, feleségét stb. forduljon bizalommal hozzám. Az állam által engedélyezett intézetem elvállal bármilyen közjegyzői munkát is. Forduljon hozzám személyesen vagy levelel.

JULIUS J. KRON

302 Broadway, Room 706

NEW YORK, N. Y.

Telephone: Worth 49.

Felhívás

AZ AMERIKAI SEGÉLYZŐ SZÖVETSÉG TAGJAIHOZ!

Tisztelettel felszólítjuk az *Amerikai Magyar Szövetség* mindazon tagjait, akiknek a testület havi értesítője nem jár, hogy **pontos címüket haladéktalanul írják meg a titkári hivatalnak.**

A laphoz minden tagnak egyformán joga van, mert annak előfizetését minden tag egyformán megfizeti a negyedévi díjakban, s azt meg is küldjük mindazon tagoknak, akiknek pontos címe birtokunkban van

Minden tagnak egyformán érdeke, hogy címe meg legyen a titkári hivatalban, mert azokra a címekre küldetnek szét a szavazólapok s egyéb értesítések.

E hó folyamán a központi heti betegsegélyezésre vonatkozó szavazó lapokat küldjük szét a tagok címekre, tehát aki szavazni akar, vagy akinek a lap nem jár, az azonnal írja meg pontos címét a titkári hivatalnak.

Az *Amerikai Magyar Segélyező Szövetség* a legbiztosabb alapon működő magyar segélyező testület, tehát minden magyar férfinak, nőnek és gyermeknek érdeke, hogy bele tartozzon.

Az *Amerikai Magyar Segélyező Szövetség*, a tagjai létszámához viszonyítva, a leggazdagabb magyar testület, tehát minden időben eleget tud tenni kötelességének.

Akik biztosítani akarják a maguk és családjuk jövőjét, azonnal legyenek a SZÖVETSÉG tagjai.

Akik érdeklődnek a *Szövetség* ügyei és a beállítás körülményei iránt, irjanak a titkári hivatalnak:

142 STATE STREET, BRIDGEPORT, CONN.

ahonnan azonnal megkapják a szükséges felvilágosítást és a beálláshoz szükséges iratokat.

Szövetségi Tagtársak! Szeressétek új tagokat a Szövetségnek. Minden új tag után egy dollár szervezési költséget fizetünk.

DEZSŐ JÁNOS, elnök.

WALKÓ JÁNOS, titkár.

KOLETÁR JÓZSEF, pénztárnok.

7, 14, 21, 28.

